

mirovne novosti

broj 41

decembar/prosinac 2014.

U ovom broju:

- Ivica Osim dobitnik Mirovne nagrade
- Profesija novinara je da prenose istinu?
- Tomašica, mrtvi ljudi i živi mrtvac!
- Nestali
- Prava nestalih ljudi
- Obilježavanje Dana ljudskih prava
- SVJETSKA NAGRADA ZA MIROVNI PROJEKAT STIGLA U SANSKI MOST
- Sabiha Husić dobitnica nagrade 'Žena svijeta' za 2014.
- Obilježavanje Sedmice mira u Bosni i Hercegovini
- Mreža za izgradnju mira je podržala organizaciju Festivala tolerancije
- O PLANINO, HOĆEMO LI ŽIVJETI NENACIONALNO?
- Znate li priču o Dervišu Korkutu
- Uloga univerziteta u izgradnji mira
- Volonteri BiH

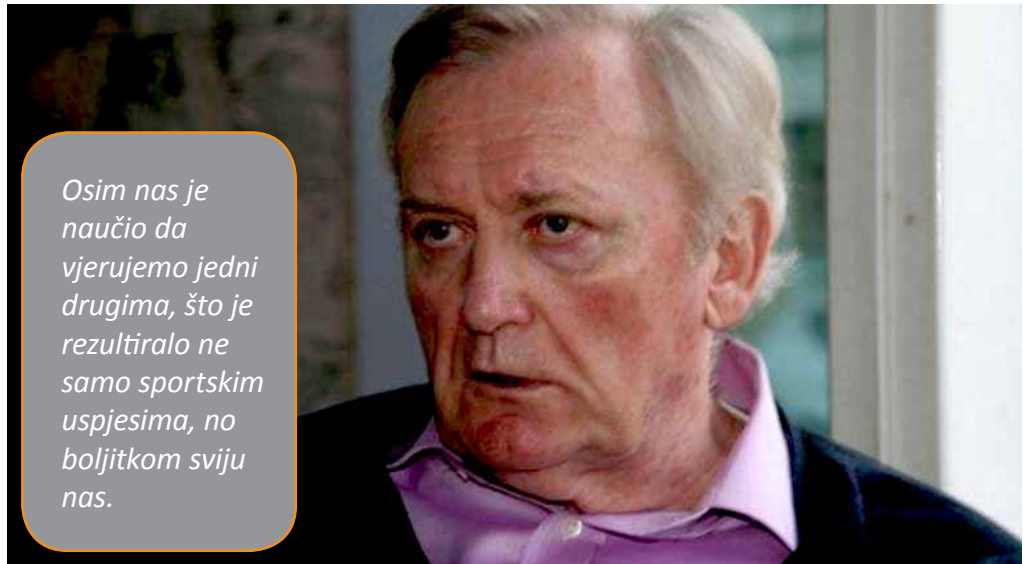

mreža za izgradnju mira

Ivica Osim dobitnik Mirovne nagrade

U povodu Međunarodnog dana mira, 21. septembra, Mreža za izgradnju mira dodjela je svoju tradicionalnu godišnju Mirovnu nagradu gospodinu IVICI OSIMU.

impresum

Glavni i odgovorni urednik:

Goran Bubalo

Redakcija:

Dragana Dardić

Aleksandar Žolja

Prevod:

Adisa Ejubović, Sabina

Ortaš i Vedran Čelebić

Lektor/ica engleskog

jezika:

Shauna Frantz i Corne-

lius Frantz

design/DTP obrada

Šejla Dizdarević

www.oneworldsee.org

kontakt

info@mreza-mira.net

www.mreza-mira.net

tel: +387 51 432 750

fax: +384 51 432 452

Naslovnica foto:

Milan Umljanski

Fudbal odnosno nogomet, kao univerzalni jezik, moćan je alat za promicanje mira, povjerenja, tolerancije i razumijevanja zbližavanjem ljudi preko entitetskih linija, kultura i religija. Njegova unutarnja vrijednost kao što su timski rad, poštenje, disciplina, poštovanje prema protivniku i pravila igre su razumljivi na svim svjetskim jezicima i prihvaćeni od strane naroda u cijelom svijetu.

A kada govorimo o fudbalu u Bosni i Hercegovini jedno je ime svima na umu, jedno ime svi izgovaraju sa ponosom i poštovanjem. Samo jedno ime: Ivica Osim.

Čovjeku koji je omogućio da reprezentacija po prvi put ode na jedno veliko takmičenje. Čovjek koji je otvorio zatvorena vrata, prešao prepreke da bi stvarnost u BiH učinio boljom, da bi od sviju nas učinio bolje ljude. Gospodin Ivica Osim nas je podsjetio da je za razgovor, kao i za svađu u BiH potrebno najmanje troje. A razgovor, dijalog je ključ uspjeha i prosperiteta, dijalog koji nama i

dalje nedostaje. Dijalog kako bi učili, dijalog za promjenu, rast i djelovanje u skladu s tim. Kroz dijalog, povjerenje, razumijevanje, ali na kraju i odgovornost, gospodin Osim nas je naučio da vjerujemo jedni drugima, što je rezultiralo ne samo sportskim uspjesima, no boljitkom sviju nas.

Nagradu je preuzeo njegov sin Amar Osim u sklopu događaja koji su u Historijskom muzeju BiH organizirale tri mreže nevladinih organizacija: Mreža za izgradnju mira, Mreža Account i Mreža pravde, s ciljem da se rad nevladinih organizacija (NVO) približi građanima u BiH.

– Kroz dijalog, povjerenje, razumijevanje i odgovornost Ivica Osim nas je naučio da vjerujemo jedni drugima, što je rezultiralo ne samo sportskim uspjesima, nego i boljitkom svih nas – istaknuto je na dodjeli nagrade, koju je uručio fra Marko Oršolić, njen prošlogodišnji dobitnik. ■

Profesija novinara je da prenose istinu

Dobitnik ste novinarske nagrade Srđan Aleksić za 2014 godinu. Šta ona za Vas znači i šta ste prvo pomislili kada ste čuli da ste dobitnik?

Prvo, ja mislim da je to najbitnija novinarska nagrada u Bosni i Hercegovini. Prije svega zato što je dodjeljuje mnogo jako bitnih ljudi i organizacija, ali i zbog onoga što ime Srđana Aleksića simbolizuje i to je najbitnija i najdominatnija tačka koja bi svakog čovjeka trebala činiti ponosnim.

Kad sam čuo da sam dobio nagradu, nisam vjerovao, jer neko vas mora nominovati. I što je najbolje, a što se meni desilo, ja nisam ni znao da sam nominovan. Tako da sam prvo pomislio da je riječ o grešci. Ne zato što mislim da je to neka sistemska greška, nego zato što postoji barem jedno pedesetak ljudi koji su mogli dobiti ovu nagradu ove godine na raznoraznim poljima u oblasti žurnalistike. Tako da sam zaista bio u nevjerici, a kasnije sam bio izuzetno ponosan.

Jedna od stvari koje se žele promovisati ovom nagradu je društveno odgovorno novinarstvo. Šta mislite da li ga ima kod nas i da li možemo uopšte govoriti o društveno odgovornom novinarstvu u Bosni i Hercegovini?

Ja, iskreno, ne znam šta je društveno odgovorno novinarstvo kao masovani pojam! Ja znam, kroz lični primjer i kroz primjer ljudi koje poznajem, šta znači društveno odgovorno ponašanje i djelovanje, pa onda i novinarstvo proizilazi iz toga.

Profesija novinara je da prenose istinu. Profesija novinara nije da sugerise, a pogotovo ne da plaši. Međutim, kad pogledate pojedine režimske medije u Republici Srpskoj, to je sve samo nije novinarstvo! Ako izuzmemo te žute strane, i bavimo se nečim što se zove političko izvještavanje, to je, zaista, puno ucjena, prijatiji, sublimiranih poruka, dvosmislenih poruka, koje ukazuju, a ha, ako ste s njima, onda ste protiv nas, a ako ste protiv nas, jede vas to i to.

Cilj novinarske nagrade Srđan Aleksić je da promoviše i afirmiše profesionalno izvještavanje o različitim i ranjivim grupama u našem društvu. Da li je dnevna politika pojela priče o običnim ljudima?

Evo najsvježiji primjer, a vezano je za marginalizovane grupe. Mislim da je vijest neki dan objavljena. Par dječaka je pretuklo Rašu Popova, našeg poznatog pjesnika. Međutim, tabloidni mediji su stavili naslove „Cigančad opet tuku!“. Vidite sada taj spin, pogotovo kroz komentare. Umjesto da se kaže da su to djeca, koja su vaspitana kako su vaspitana, pretukla čovjeka, ovdje se poziva na linč, prema i onako marginalizovanoj grupi, i pri tom su djeca u pitanju. I sad kako da prosječan stanovnik Srbije ili Bosne i Hercegovine ili Hrvatske shvati to, nego da je to direktan poziv na napad prema Romima.

Hoću da kažem da je kod nas objektivno i pravo informisanje o marginalizovanim i manjinskim grupama incidentna pojava koja se dešava kada mi imamo obavezu da to uradimo da bi zadovoljili naručioca ili donatora. Što, nažalost, jeste činjenica! Ako možemo odraditi sponzorski priču o banci ili benzinskoj pumpi, koja nas sponzoriše, ne znam zašto je problem odvojiti vrijeme i uraditi profesionalno priču o nekoj marginalizovanoj grupi!

Međutim, kod nas postoji mnogo ozbiljnija stvar. Ne da su te grupe marginalizovane, one su satanizovane kroz medije. A riječ je, ne o nekoj politici, već o čistoj „klikanosti“, gledanosti ili prodaji. Da bi mediji imali što više „klikova“ ili što veću gledanost ili čitanost, plasiraju kojekakve naslove i tekstove i dešava nam se to što nam se dešava.

INTERVJU:

**Dragan
Bursać,**

novinar i kolumnista
portala buka.com,
dobitnik novinarske
nagrade „Srđan
Aleksić“ za 2014.
godinu

mreža za izgradnju mira

Od rata je prošlo skoro 20 godina ali i dalje mediji u Republici Srpskoj i Federaciji BiH različito predstavljaju ili interpretiraju zločine koji su se dogodili na ovim prostorima. Da li i koliko mediji mogu da doprinesu izgradnji povjerenja u BiH?

Na žalost, ja sam skeptičan! Svi ti skupovi o pomirenju, denacifikaciji, a bio sam zaista na mnogo skupova, djeluju kao skupovi udruženja liječenih alkoholičara. Gdje se mi između sebe svi poznajemo i djelimo isto mišljenje, bez obzira na vjeru i naciju. I onda tako putujemo po Bosni i Hercegovini i ubjeđujemo sebe u šta smo se odavno ubijedili. Problem je, dakle, u 99,99% ostatka stanovništva.

Šta vi da radite? Ako izvještavate ovako kao što ja izvještavam, to je opet incidentna stvar. Ako bar jedan budući novinar od sto hiljada, i bar jedan budući klinac od njih sto hiljada koliko ih ima na teritoriji BiH, ne samo krene moji putem, nego krene razmišljati svojom glavom, to je već uspjeh. Teško je biti pozitivan i nadati se nečemu sa ovakvim univerzitetima kakve imamo, pogotovo sa ovakvim fakultetima društvenih nauka i ovakvim studentima žurnalistike, čije je znanje, mogu slobodno reći, kriminalno. Uvjerio sam se u to. Radio

sam sa tom djecom. Mi nemamo tu šta puno da se nadamo.

I ta kompletna priča o pomirenju, to smo trebali uraditi '96, '97. Tada nismo uradili denacifikaciju i sada imamo prirodan rezultat. Pazi, rekao si da je skoro dvadeset godina prošlo od rata, a od Drugog svjetskog rata je prošlo 65! A mi i dalje pričamo o pomirenju, posljedicama rata i traumama. To je trebalo završiti do 2000. godine, po meni. I međunarodna zajednica tu ima bitnu ulogu. Ona je odigrala na tu kartu da niko nije kriv i da smo svi krivi. I kad imate tu opciju - da niko nije kriv i svi smo krivi, onda će se i ratni zločinac osjećati podjednako kao i obični građani. Znaite, ni ja nisam kriv. Ni moj komšija, koji je možda ubio nekog. Nije ni on nešto pretjerano kriv, jer tako kaže međunarodna zajednica. U principu, ovaj narod se zaista nikad nije suočio sa ratom, sa posljedicama rata. Izvuko je samo traume. A na žalost, te traume su pogrešno usmjerene i vlasti su vrlo dobro iskoristile najniže porive. Rat je samo nastavljen verbalnim sredstvima. Tako da, ako na sto hiljada dobijemo jednog novinara koji će raditi i misliti svojom glavom biće sjajno.

Nastavak na strani 32.

Novinarsku nagradu "Srđan Aleksić" ustanovili su 2010. godine nevladine organizacije Helsinški parlament građana Banjaluka, Fondacija Cure iz Sarajeva i Udruženje mladih novinara RS, a nagrada je 2013. godine prešla u vlasništvo Mreže za izgradnju mira BiH.

Nagrada se dodjeljuje novinarima i novinarkama iz Bosne i Hercegovine čiji tekstovi ili prilozi afirmišu i promovišu profesionalno medijsko izvještavanje o marginalizovanim i ranjivim grupama u Bosni i Hercegovini i rezultiraju konkretnim akcijama i pomacima u praksi.

Prva nagrada u organizaciji Mreže za izgradnju mira dodjeljena je 21. septembra 2013., a nagradu je dobila Edina Fazlić, urednica dokumentarno obrazovnog programa na Radio-televiziji Tuzlanskog kantona. Ono što ovu nagradu čini posebnom je činjenica da su nevladine organizacije te koje predlažu novinare i novinarku koje prepoznaju kao angažovane i društveno odgovorne osobe koje svojim izvještavanjima skreću pažnju na ključne probleme različitih ranjivih i zapostavljenih grupa u našem društvu. I čije izvještavanje utiče i na percepciju javnosti, ali i na poteze vlasti.

Novinarska nagrada Srđan Aleksić se ove godine dodjelila u okviru projekta PRO-Budućnost koji finansira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), a implementira Catholic Relief Services (CRS) BiH sa partnerima

Tomašica, mrtvi ljudi i živi mrtvaci!

Život je tek proces, a smrt permanentno stanje. I čime da se mrtvi brane od zaborava živih, ako ne vječnošću. Jer živi počesto ne poštuju mrtve.

Već tri mjeseca, na lokalitetu primarne masovne grobnice Tomašica, traju ekshumacije. Do sada su ekshumirani posmrtni ostaci 430 žrtava. Od toga 275 kompletnih tijela. Sa sigurnošću se može reći da je Tomašica najveća masovna grobnica u našoj zemlji. Na ovom lokalitetu nalazili su se posmrtni ostaci više od 800 žrtava.

A, javnost Republike Srpske na sve ovo sramno čuti! Čute mediji, zaklanom tišinom. Čute nad tijelima čitavog jednog mrtvog naselja. Tu i tamo se pojavi pokoja rečenica, pokoja kratka vijest u medijima RS, koja želi da je nepročitana. Incidentno i rijetko će poštteni stanovnik RS saznati da je tu, nadomak Prijedora, najveća masovna grobnica u grobnicama bremenitoj BiH.

Gradonačelnik Prijedora, Marko Pavić, ovih dana je posjetio Tomašicu. Nečiju suzu, a nečiju bruku. Tom prilikom je izrazio svoje duboko žaljenje zbog svega što se dogodilo, a posebno porodicama ekshumiranih žrtava i nestalih osoba?!

Je li dovoljno? Od koga je i previše je. Narečeni Pavić je još domalo tvrdio kako su ovdje "poginuli i sahranjeni ljudi". Kao da nije riječ o masovnoj grobnici, gdje su krvnici pobili skoro hiljadu ljudi, nego o kakvoj raskošnoj neoviktorijanskoj sahrani starice u Nju Hempširu.

Ovdje nisu "sahranjeni" ljudi. Ovdje su brutalno ubijeni nevini stanovnici Potkozarja. Samo zato što su se drugačije zvali. Bili druge vjere i nacije, kako se to danas voli reći. Mada, čisto sumnjam da su dječaci od 14-15 godina sa metkom u potiljku te '92 baš najtačnije znali šta je vjera i nacija. A, sve i da su htjeli da se upute u alhemiju nacionalizma, olovni kuršum zakucan u lobanje im nije dozvolilo.

Šta je preče od Tomašice?

Javnost i mediji u RS i na ovo muče. Jer, zaboga, ima toliko važnijih stvari koje zaslužuju pažnju medija. Dodik odlikovao neke Kozake, Dodik najavio veliku seobu Arapa u BiH, U RS će u srednjim školama biti uvedena vjeronauka, učiteljica Jagoda treba da se vrati na svoje radno mjesto u Kuljanima...odjekuju web i papirusnim stranicama bitnosti entitetske. Ni Novi Zeland nam nije ravan po spokoju iskonstruisanom!

I dok čitav svijet, ali bukvalno čitav svijet govori o masakru u Potkozarju, o najvećoj masovnoj grobnici nakon Drugog svjetskog rata u Evropi, lokalni fašisti diskutuju o tome kako iskorijeniti antifašiste?! I koji je to lijek protiv antifašizma!?

A, mrtva djeca i mrtvi ljudi potkozarski izranjaju i šibaju svijet svojim urlikom stradanja. Da, svijet, ali eto ne naš džemat. Jer, znate, ovdje je mnogo i jako bitno da srednjoškolci nauče kako je dobro i ispravno biti pravoslavac. Na koncu konaca, to rade i njihovi vršnjaci u Hrvatskoj i Federaciji. Oni, znate, što se drugačije zovu. Jer za vjeru i naciju se ovdje navodno gine, a češće ubija.

Šta se nosi u smrt?

Vidite, najavljena smrt, koliko god to morbidno zvučalo, daje vam posljednju uncu dostojanstva kao ljudskog bića. Smrt koju ste dobili prevarom i metkom u potiljak vas razvlašćuje i one trunke humanosti u zadnjem treptaju fenomena koji se životom zove.

Ljudi koji su, navodno, od strane vojske RS trebali biti preseljeni - preseljeni su, najbrutalnijim aktom oduzimanja ljudskog života, u smrt. I to se valjda u lokalnom slengu zove "preseljenje". Užasnom prevarom asasini su rekli žrtvi da stvarno negdje ide.

Autor:

**Dragan
Bursać**

Dragan Bursać je novinar i kolumnista BUKA portala. Možete ga naći na Twitteru @dijalekticar

"Ovdje nisu 'sahranjeni' ljudi. Ovdje su brutalno ubijeni nevini stanovnici Potkozarja. Samo zato što su se drugačije zvali. Bili druge vjere i nacije, kako se to danas voli reći. Mada, čisto sumnjam da su dječaci od 14-15 godina sa metkom u potiljku te '92 baš najtačnije znali šta je vjera i nacija."

mreža za izgradnju mira

“Većina živi formirani i od vlasti skrojeni život jeftinih potkupljivih mediokritetskih administrativaca. Zombija koji nisu zainteresovani saznati šta se desilo tridesetak kilometara od njihovih fizičkih i mentalnih kondominijuma u kojima žive već dvadeset godina. Dakle, većina stanovnika RS živi u poziciji lovačkog psa koji zna da zaokruži glasačku opciju.”

Tako su, uz ubijene, pronađeni dokumenti - lične karte, pasoši, svjedočanstva, fotografije, sitan novac, lični predmeti. Ti ljudi su bili, dakle, prvo moralno poniženi, prevareni, a onda ubijeni. Ta smrt na prevaru, toliko slična holokaustu u Drugom svjetskom ratu, tim tzv. prostorijama za tuširanje u kojima je ciklon B, umjeto vode “prao” milione Jevreja, ponovila se pola vijeka poslije u “prosvijećenoj Evropi”.

Tu smrt prevarom činili su predstavnici naroda koji je doživio najgore pogrome u Drugom svjetskom ratu - Srba. Valjda je taj narod znao i zna šta znači kad ti neko izvede, odvede i ubije, brata, sestru, dijete, ženu. Ili je možda zaboravio? Ili je začepio uši pred urlicama sopstvene prošlosti? Ili su, pak, pojedinci oboljeli od štokholmskog sindroma nastojali da budu veće ustaše od ustaša i veći nacisti od SS “Princ Eugen” jedinica, koji su im zatomili pretke?

Kako god i šta god, o tom ludilu je već (gotovo) sve rečeno.

Ali, šta je sa svima nama, 20 godina poslije?

Imamo li moralnosti, obraza i čovječnosti, da se pogledamo u ogledalo i tražimo oprost?

Ma, ni to, miljama je to daleko od želje da vam neko, pa makar sa one strane metafizičkog zida u ništavilu, smrti oprost. Mediji zadojeni fast food nacionalizmom, ne daju ovom narodu šansu ni da se pogleda u to ogledalo realnosti. A, jok!

Većina živi formirani i od vlasti skrojeni život jeftinih potkupljivih mediokritetskih administrativaca. Zombija koji nisu zainteresovani saznati šta se desilo tridesetak kilometara od njihovih fizičkih i mentalnih kondominijuma u kojima žive već dvadeset godina. Dakle, većina stanovnika RS živi u poziciji lovačkog psa koji zna da zaokruži glasačku opciju. U vječnom strahu od stranih plaćenika i domaćih izdajnika, u jezi koju konstruišu dovoljno plaćeni lokalni priučeni umovi, ne vide zlo koje se u bliskoj prošlosti desilo.

Ta, prosječan stanovnik RS misli da je Dan bijelih traka nekakav “bošnjački performans”?! Nije niti svjestan, niti želi da zna da su na taj način ‘92 i ‘93 stanovnici Prijedora i okoline, kao Jevreji pod Hitlerom bili obilježeni i odvedeni u smrt, samo zato što su bili “oni drugi”.

Nije Tomašica Jelena Topić (mlada umjetnica op.aut.) pa da čuti na prijedorskom trgu, performansa radi!

Tomašica urliče svojom tugom, nesrećom i počinjenim zlom! Taj urlik se čuje diljem svijeta, a do nas dopiru tek neusklađeni eho-odjeci. Koje niko niti ne interpretira. Jer, znate, bitniji su Dodikovi Kozaci i Arapi od najveće grobnice u poratnoj Evropi.

Hodajući mrtvaci

A, hodajuće stanovništvo RS je jedan obični mrtvac! Možda jesu stanovnici Kozarca, Prijedora, Omarske...mučki ubijeni, ali glumeći infantilni puk RS, koji se interesuje za nametnute TV efemerštine, metafizički je mrtav.

Jer, upamtite, ima gorih stvari od smrti. A, to je smrt zakopana u zaboravu i nezainteresovanosti. Ovih bezmalo hiljadu ljudi, na ovaj ili onaj način, biće bar spašeni od toga i njihove familije će ih dostojno pokopati. Bol je ogromna. Bol za najvoljenijom osobom, koje više nema.

Ali, ko će plakati za hronično neupućenim i nezainteresovanim, kad ih ne bude, kad iz fizičkog poslušništva pređu u onostranu vječnost? Jesu li se zato rodili, da čute i budu mrtvi cijeli svoj život?

Apendiks:

Ljeta 1990. godine, sa prijateljem sam proveo dvadesetak dana u Kozarcu. Upoznao sam dosta vršnjaka osnovnoškolaca. Igrali smo nogomet, oponašajući zvijezde sa tadašnjeg Mundijala u Italiji. Kako to biva, brzo smo se sjaranili, krenuli se praviti važni pred djevojčicama, krali smo dinje, najslađe na svijetu... Tri godine poslije - svi su bili pobijeni.

Ovo je moja lična posveta njima. A, vi, znate li šta ste radili tog ljeta? I ako ne znate, uradite nešto dvadeset ljeta poslije. Da vas pamte kao ljude! ■

Izvor:

<http://www.6yka.com/novost/46557/dragan-bursac-tomasica-mrtvi-ljudi-i-zivi-mrtvaci>

izaberimo mir zajedno

Nestali

Povijest našega svijeta je povijest nasilja. Nažalost, od kada je čovjek nastanio poljanu historije pokazao je nevidjeni talenat za proizvodnju zločina, za prolijevanje krvi u različitim dijelovima svijeta na različite često veoma brutalne načine. Mnogi totalitarni režimi ubili su na milione svojih ljudi na pravdi boga, samo zato što su javno dovodili u pitanje vlast ili samo zato što su nosili šešir, naočale, samo zato što su bili drugačiji. Od kambodžanskih i vijetnamskih polja, preko sibirskih gulaga i nacističkih krematorijuma, od južnoameričkih diktatura do balkanskih nacionalističkih egzekucija Drugog, traje jedna tragična povijest ubijanja. Ta povijest šalje poruku da nema te ideje koja se može opravdati ako iza nje stoji smrt hiljada, stotina hiljada i miliona ljudi, da nema te ideje koja se može opravdati ako je iza sebe ostavila nestale, tu naročitu vojsku mira, tu nadajuću varijablu pomirenja, tu so koja nedostaje.

Prepustili smo nestale njihovim porodicama reducirajući odgovornost društva na nadu majki i očeva, na njihovo dugotrajno nepristajanje da je nestali sin, brat, stric, daidža, ujak, zauvijek nestao. Ali nestali ne mogu nestati. Njihovo odsustvo oblik je radikalnog prisustva, onog prisustva koje nam nedostaje.

Prisustvo odsustva koje zahtijeva promjenu naše socijalne paradigme, jednu novu autentičnu i kreativnu transformaciju socijalnog sukoba u kojoj se grupe prezrenih poniženih i odbačenih, a što su vrlo često porodice koje traže nestale, prepoznaju kao mogući akter iskrenog pomirenja jer izgubivši sve oni nemaju kuda da odu nego u mir i po mir.

Ako šta zaslužuje prezir u ovoj zemlji koju šovinisti, mračni nacionalisti i korupcionaški nitkovi i lijevog i desnog spektra i političkog centra žele napraviti svijetom bez nade, onda su to političke igre sa porodicama nestalih koje u ime svoje sopstvene nade da će neke poznate ruke zakucati na njihova vrata ili da će bar forenzika utvrditi da je nada završila svoje putovanje, ne smiju pristati na pojeftinjenje svoje tragedije, na instrumentalizaciju svoga neponovljivog

bola u ime neke velike a lažne priče o naciji. Tragajući za nestalima, uvodeći ih na ovaj naročit način u područje mira, mi molimo porodice nestalih da svojim izranjanim stopalima zgaze nepodnošljivu težinu historije zasnovane na mržnji prema drugome, na mržnji prema onima koji se mrze jer imaju ime slično imenu ubice.

Nestali ne mogu mrziti. U njihovim nepronadjenim kostima nema mržnje, njihov DNK se ne pokreće na mržnju. Ako su živi, ako je bilo ko od nestalih došao u život i nije otišao u smrt, pozivam ga da izgrađuje mir. Kada porodice nestalih dobiju konačnu vijest, bilo da je ta vijest trijumf smrti ili trijumf života, oni pronalaze mir sa samima sobom. Najteži mogući mir je mir sa samim sobom. To je mir ravan miru među zavađenim narodima. I naše društvo mora naći mir sa samim sobom zasnovan na istini. Porodice nestalih ne mogu se tretirati kao ljudi izvan našega svijeta, kao duhovi koji koračaju nekim svojim planinama bola koje nas ne zanimaju i koje ne želimo da srušimo. Mi se kao društvo moramo popeti do tih planina u kojima stanuje istina neponovljive boli. Zašto?

Zato što je Bosna i Hercegovina sebe položila u razumijevanje Drugog. Napuštanje tog empatijskog obrasca u svim sferama društvenosti dovelo je do trijumfa volje najgorih među nama. Ali prezir najgorih među nama ne vodi nas

Piše:

**Nerzuk
Ćurak**

*Autor je doktor
politologije, redovni
profesor na Fakultetu
političkih nauka
Univerziteta u Sarajevu*

mreža za izgradnju mira

“Istina koja vrijeda nije istina, jer u sebi sadrži volju za trijumfom. Govor o zločinu čiji je cilj ponižavanje zajednice u čije ime je zločin počinjen nije Istina, već neistina istine koja u sebi ne sadrži “obećanje budućnosti”, koja u sebi ne sadrži Bosnu i Hercegovinu.”

Foto: Područje Kaknja, Michelle Walz

nikuda; uzvišena ignorancija može biti samo luksuz pjesnika koji pjevaju o cvijeću dok zlo maršira institucijama umorne i umorene zemlje. To zlo može se pobijediti novim načinima uvažavanja horizontalnosti kao načela razvoja. Načelo horizontalnosti podrazumijeva govorenje istine na forumima mišljenja i institucijama u kojima se donose odluke sa zaboravljenom idejom – da se istina može kazivati samo ako njen smisao nije povreda Drugog.

Istina koja vrijeda nije istina, jer u sebi sadrži volju za trijumfom. Govor o zločinu čiji je cilj ponižavanje zajednice u čije ime je zločin počinjen nije Istina, već neistina istine koja u sebi ne sadrži “obećanje budućnosti”, koja u sebi ne sadrži Bosnu i Hercegovinu. Vrijeđanje istinom nije bolje od laži na koju smo navikli kao način politike; vrijeme istinom afirmira tvorce laži koji dižu zidove među narodima spriječavajući materijalizaciju božanskog gesla – istina će nas osloboditi.

Istina ne stanuje u vertikalnim monoetničkim dubinama u kojima su rudari nacionalnog blaga pronašli dokaze da su naše vrle nacije starije od ameba i paramecijuma.

Zato plediram za Susret, za Zagrljaj, za milovanje Drugog čija je egzistencija uvjet moje slobode. Milujem ovim svojim tekstom porodice nestalih i molim ih da ne bježe u neku svoju unutrašnju emigraciju. Izadite u javni prostor i govorite, govorite, govorite... Ne dozvolite da Vas prekrije ogorčenost, zahtijevajte da Vaša bol bude priznata kao bol Bosne i Hercegovine, jer ako naše boli

ostanu samo hrvatske, samo srpske, samo bošnjačke, te boli bit će resursi nekog budućeg nasilja.

Zato je važno, u BiH najvažnije, graditi društvene odnose na slijedećoj premisi velikog filozofa Levinasa: “moja sloboda počinje mojom obavezom prema Drugom, obavezom koja je prije svakog zahtjeva, prije svakog poziva.” Mi kao zajednica ljudi, primjera radi, imamo obavezu da se sjećamo. Niko nam ne može zabraniti kulturu sjećanja ako se želimo sjećati. Ali naše sjećanje mora biti odgovorno, to je ono sjećanje koje gradi budućnost na premisama slobode i pravde. To je ono sjećanje koje je sposobno da se ogradi od zločina koji su počinjeni u ime zajednica kojima htijući i nehtijući pripadamo. To je ono sjećanje koje nazivamo sjećanje za budućnost. A budućnost je tu, samo je trebamo prepoznati. Ona je uvijek obojena bojama mira; ako nije, to nije budućnost već vječito vraćanje istog, onog istog koje će se, ako ga ne porazimo snagom mira, vratiti u novim formama zla, zločina protiv čovječnosti, iracionalne mržnje, stalnog etničkog nepovjerenja i nasilja.

Da bi budućnost prestala biti prošlost jedan mali veliki korak je pružiti pomoć porodicama nestalih tako što će se osjećati priznatima bez kalkulacija, ni naših ni njihovih, ma ko bio naš, ma ko bio njihov. To je ona priznatost koja okove nacije nadilazi imenom čovjeka. Dragane, Mesude, Zorane... Kako su lijepa Vaša neponovljiva ljudska imena. Imena nestalih. Imena onih koji ne mogu nestati. Sve dok nam nedostaju.. ■

Prava nestalih ljudi

U ratovima koji su se vodili u Bosni i Hercegovini prije dvije decenije za preko 30.000 ljudi nije se znalo kakva ih je sudbina snašla. Ne postoje precizni podaci koliko je ljudi u međuvremenu identifikovano na osnovu pronađenih posmrtnih ostataka, iako su za taj posao bile odgovorne ozbiljne pravosudne institucije i u manjoj mjeri komisije za nestale osobe i policijske strukture. Dvadeset godina nakon rata ne zna se tačan broj nestalih osoba, ni približno. Vladini službenici ležerno pominju okrugle brojke od 23.000 identifikovanih, odnosno oko 8.000 onih kojima tek treba pronaći skeletne ostatke. Institucije i njihovi plaćeni službenici su od početka do danas površno pristupali ovom problemu i dosadašnje rezultate su postigli ponajviše zahvaljujući nemaru onih koji su činili ratne zločine, odnosno nemaru onih koji su imali zadatak da prikriju te zločine. Veoma mali broj ljudi, pretežno neprofesionalaca, angažiran je na rasvjetljavanju sudbina nestalih osoba, kao da se ne radi o ljudskim bićima za koje su vezana druga ljudska bića, građani Bosne i Hercegovine.

Oni koji su bili odgovorni za rješavanje pitanja nestalih osoba nisu se libili da moralnu i humanu obavezu pronalaska svakog od njih ugrade u svoj strpljivo građani nacionalni kult žrtve. Ljudi koji su imali svoje živote i vlastiti identitet, strpani su u kolektivitet masovne grobnice ili masovnog zločina koji joj je prethodio. Vijest je uvijek bila to koliko je Bošnjaka, Srba ili Hrvata pronađeno u grobnici, a ne njihova imena i lične sudbine. Okolnosti stradanja se pominju jedino ako su dio kakvog kolektivnog stradanja ili se pak izdvajaju po brutalnosti dovoljnoj da zadovolji krvožedne medije, ali i one koji se u tim medijima slikaju nad masovnim grobnicama.

Priča o nestaloj osobi je u osnovi priča o porodičnoj tragediji. Tu tragediju u javnost najčešće iznose roditelji i u nešto manjoj mjeri supruge, sestre, braća i prijatelji nestalih osoba. Neke nestale osobe su i sami bili roditelji i to maloljetne djece koja često nemaju ni sjećanje na njih. Udruženje Prijedorčanki "Izvor", koje se od 1996. godine bavi problemom nestalih osoba, odlučilo je napraviti film koji bi ušao u svijet mladih ljudi koji su još kao djeca bili suočeni sa činjenicom da im je roditelj odveden u nepoznatom pravcu. Kratki dokumentarni film "Sjeti me se" prvi je film Azre Hodžić, mlade studentice dramaturgije na Univerzitetu New York i prvi film u produkciji "Izvora". Film prati priču dvije djevojke iz Prijedora koje su u ratu ostale bez očeva. Hasema Ališković je imala dvije godine kada joj je otac Esad odveden u logor Keraterm, a Lejla Fazlić tek nekoliko mjeseci kada se njenom ocu Nedžadzu izgubio svaki trag u šumama Kozare gdje je potražio spas.

Pretpremijerno film je prikazan u Prijedoru 5. decembra, a premijera se desila u sarajevskom SARTR-u 9. decembra. Obje projekcije su bile dio programa obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava i nakon njih su bili organizovani paneli na kojima se govorilo o transgeneracijskom prenosu traume i načinima memorijalizacije nestalih osoba. Međunarodni centar za tranzicijsku pravdu sa sjedištem u New Yorku uvrstio je film kao dio vlastite globalne online kampanje obilježavanja 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava, s ciljem skretanja pažnje na dugoročne posljedice prisilnog odvođenja i "nestanaka" roditelja na njihovu djecu.

- "Sjeti me se" je potresan ali i suptilan film. Njegova snaga dolazi iz isprepletenosti priča dvije protagonistkinje čija se emocionalna iskustva umnogome razlikuju. Ipak, ti kontrasti, ali i zajednička matrica njihovih reakcija, snažno svjedoče o otrovnoj zaostavštini "nestanaka" njihovih očeva na dječije živote, bez obzira da li im se sve kaže još dok su mališani, ili ih se pokuša "zaštiti od istine"- rekao je za film David Tolbert, predsjednik Međunarodnog centra za tranzicijsku pravdu.

Autor:

**Edin
Ramulić**

mreža za izgradnju mira

UDRUŽENJE PRIJEDORČANKI 'IZVOR'

PREDSTAVLJA

FILM AZRE HODŽIĆ

SJETI ME SE

„Nije čovjek dim da može nestati“

Nestale osobe su najeklatantniji primjer kršenja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Pored prava na život i svih drugih prava njima je uskraćeno i pravo na identitet i dostojanstven ukop. Posljedice ovog zločina protežu se i na porodice nestalih osoba, posebno njihovu djecu. Ogromna većina djece nestalih osoba prolazi kroz život u potrazi za odgovorima do kojih je teško doći, noseći emocionalne ožiljke čak i kada preživjeli članovi porodice pokušaju da ih zaštite od stvarnosti ne kazujući im punu istinu.

Film "Sjeti me se" je snimljen kao dio nastojanja da se lično porodično sjećanje učini javnim. To sjećanje nije neophodno učiniti javnim isključivo radi komemorativne funkcije i izazivanja suosjećanja kod drugih ljudi, nego ono ima i jednu praktičnu vrijednost, a to je da može potaknuti pronalazak osobe koja je nestala, bilo da proradi savjest kod onih koji tu informaciju skrivaju, bilo da natjera vladinog službenika da se posebno posveti rasvjetljavanju tog slučaja na koji se ukazuje kroz film, knjigu, izložbu, memorijal i druge forme kojima se lično sjećanje pretvara u javno.

Pogrešno je problem nestalih osoba svoditi isključivo na pitanje nepronađenih posmrtnih ostataka, nego se, istovremeno, moraju procesuirati i lica odgovorna za nestanak ljudi. Nedovršena priča o nestalim osobama ne samo da ostavlja bolnu prazninu kod njihove rodbine, nego se proces žalovanja odgađa unedogled i prenosi na sljedeće generacije. Transgeneracijski se tako stvara negativni potencijal za nova neprijateljstva u budućnosti, a to nikog u ovoj zemlji ne bi trebalo ostavljati ravnodušnim. Svakoj

nestaloj osobi se mora vratiti njen identitet i to ne samo kroz utvrđivanje okolnosti na koji način su ti ljudi pogubljeni i u kojoj grobnici su završili, nego se mora sačuvati i sjećanje na ono što su oni bili, ljekari, nogometaši, roditelji, supružnici... i što su mogli biti. ■

Obilježavanje Dana Ljudskih prava

Akcija grafiti - Doboj i Banja Luka

Mreža za izgradnju mira, Helsinški parlament građana Banjaluka i Oštra Nula u Banjaluci organizovali su akciju čišćenja grafita fašističkog i šovinističkog sadržaja. Akciju je pokrenula Mreža za izgradnju mira pod nazivom Okrećimo grafite mržnje.

Foto: Akcija u Banjaluci povodom 10. decembra Helsinški parlament građana Banjaluka i Oštra Nula

Povodom 10. decembra – Međunarodnog dana ljudskih prava, UG „Oštra nula“ i Helsinški parlament građana iz Banjaluke održali su performans pod nazivom „Šta je to potrebno da ostvarim svoje pravo na rad?“

Akcija „Šta je to potrebno da ostvarim svoje pravo na rad?“ preko puta Narodne skupštine RS

Koalicija tolerantno i pozitivno iz Doboja je odlučila da se priključi akciji Mreže za

izgradnju mira i da u okviru akcije ukloni / prefarba grafite uvredljivog sadržaja, govora mržnje, kao i one koji sadrže fašističke simbole.

Dana 10. decembra, kao što je već ranije planirano, članovi Koalicije, predstavnici Terenske kancelarije OSCE-a i predstavnici Komunalne policije Doboj su pristupili prekrećavanju grafita koji se nalaze na prostoru stambenih zgrada u ulici Jug Bogdana u Doboju.

Tom prilikom su uklonjeni svi identifikovani grafiti sa uvredljivim sadržajem, kao i oni koji sadrže govor mržnje i fašističke simbole.

Foto: Akcija u Doboju povodom 10. decembra Koalicija Tolerantno

Prijedor

Inicijativa „Jer me se tiče je“ povodom Međunarodnog dana ljudskih prava organizovala aktivnosti u Prijedoru.

Na prostoru gdje se ljudska prava svakodnevno krše, gdje se najsvirepiji zločini negiraju ili glorifikuju, gdje je organizovani kriminal u najvišim nivoima političke vlasti,

Foto: Goran Zorić

Šta je to potrebno da ostvarim svoje pravo na rad?

mreža za izgradnju mira

Nelson Mandela:

**“Da bi
čovjek bio
slobodan,
nije dovoljno
odbaciti
svoje okove,
već živjeti
na način da
se poštuje
i razvija
sloboda
drugih ljudi.”**

gdje su segregacija i diskriminacija norma, obilježavanje ovog dana ima poseban značaj. Aktivisti_ice su svojim tijelima pokazali_e da nisu nevidljivi_e, i da nećemo prihvatiti kršenje ljudskih prava, mržnju, segregaciju i ostale oblike diskriminacije.

Nekoliko desetina građana i građanki je protestnom šetnjom kroz glavnu ulicu Prijedora i skupom na glavnom trgu izrazilo protest protiv već opisanog stanja u društvu. Na glavnom graskom trgu su odzvanjali zvuci Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima te bili izloženi panoji koji su skrenuli pažnju na kršenje ljudskih prava.

U poslijepodnevним satima je u sklopu obilježavanja ovog datuma organizovano i javno svjedočenje preživjelih logoraša iz proteklog rata u sali Kina Kozara.

Ovom događaju su se priključile i lokalne organizacije, Centar za mlade „KVART“ i Udruženje Prijedorčanki Izvor, kao i Inicijativa mladih za ljudska prava.

Doboj, Gračanica, Doboj Istok i Doboj Jug

Povodom 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava, Centar za razvoj civilnog društva u saradnji sa Udruženjem osoba

s invaliditetom u općini Doboj Istok su zajednički organizovali okrugli stol na temu “Za veća prava osoba sa invaliditetom”. Cilj je podizanje svijesti o potrebama i pravima osoba sa invaliditetom i njihovih porodica radi uključivanja u sve procese kreiranja politika i planiranja na lokalnom nivou. Kako navode iz Udruženja brojni su problemi i kršenja prava sa kojima se susreću lica sa invaliditetom od mogućnosti zapošljavanja, obrazovanja, pristupačnosti, itd.

Nakon okuglog stola, nastavila se akcija pod nazivom “Okrećimo grafite mržnje” sa ciljem uklanjanja uvredljivih natpisa na zgradi u Ul. Nemanjina 60 u Doboju. Uklanjanjem i brisanjem uvredljivih i fašističkih sadržaja borimo se protiv mržnje i želimo dati svoj doprinos u kreiranju bolje sredine u kojoj živimo.

Na kraju, poruku su poslali su i mladi aktivisti Centra za razvoj civilnog društva u BiH. Oni su sa početkom u 13.00 sati u općinama/opštinama Doboj Istok, Gračanica, Doboj i Doboj Jug dijelili letke građanima s porukom Međunarodnog dana ljudskih prava:

“Svatko ima pravo na život, slobodu i ličnu/osobnu sigurnost”

“Svi imaju pravo na jednaku zaštitu od bilo kojeg oblika diskriminacije kojim se krši ova Deklaracija, kao i od svakog poticanja na takvu diskriminaciju”.

Opća deklaracija o ljudskim pravima jedan je od prvih značajnijih dostignuća Ujedinjenih nacija koji kao dokument predstavlja osnovnu filozofiju pravno obvezujućih međunarodnih instrumenata nastalih nakon 1948. godine.

izaberimo mir zajedno

Akcija "Mojih PET"

Kako bi skrenuli pažnju svojih sugrađana da se nasilje dešava svakodnevno i svuda oko nas, "Budi muško klub" u parku Petar Kočić u Banjaluci organizovao je akciju "Mojih 5". Radi se o potpisivanju deklaracije protiv svih vidova nasilja, što prolaznici čine otiskom svog dlana.

Aktivista "Budi muško kluba" Aleksandar Vujović rekao nam je da ljudi često nisu svjesni nasilja, jer je ono i fizičko, ali i psihičko. "Pokušavamo smanjiti procenat nasilja i navesti ljude da obrate pažnju da je ono svuda oko nas. Prije dvije godine smo imali sličnu akciju, tada smo u Domu omladine organizovali potpisivanje deklaracije od strane muškaraca, a ove godine su uključene i djevojke u projekat", kazao je on.

Potpisivanje organizovalo 16 članova BMK Banja Luka, podjednako muškaraca i djevojaka do 16 do 19 godina starosti u saradnji sa menadžmentom Perpetuum mobile.

Preko 700 građana je vidjelo akciju (tokom postavljenog štanda u Parku i tokom prolaska „povorke“ sa deklaracijom kroz Trg Krajine i Gospodsku ulicu)

Deklaraciju potpisivali građani od 5 do 75 godina starosti, muškarci i žene. Akcija se paralelno odvijala u još dva bh. grada, Sarajevu i Mostaru.

Za pomirenje i dostojanstvo

"Za pomirenje i dostojanstvo: Uloga žena i manjina u procesu izgradnje povjerenja" naziv je okruglog stola koji je održan u Banjaluci povodom 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava, a koji su organizovali Centar za empirijska istraživanja religije, Univerzitet iz Edinburga, Mreža za izgradnju mira i Helsinški parlament građana Banjaluka. Na okruglom stolu su prezentovani rezultati istraživanja Faktori pomirenja i izgradnja povjerenja, provedenog u 13 gradova u BiH na uzorku od 2606 građana i građanki. Rezultate za područje Banjaluke prezentovala je prof dr Zorica Kuburić, koja je naglasila da građani smatraju da je obrazovanje ključni faktor pomirenja, a da za njim slijede kulturni programi sa fokusom na problem zajedničkog života, dok se izgradnja memorijalnih centara nasal na posljednjem mjestu ovog istraživanja, kao jedan od faktora pomirenja. Istraživanje je pokazalo da su prosvjetni radnici ključni u izgradnji povjerenja, te ličnosti koje podržavaju političke interese svih građana, dok su se političari našli na posljednjem mjestu ličnosti koji grade povjerenje.

Panelistica Nada Golubović iz Fondacije Udružene žene govoreći o incijativama žena za pomirenje pročitala je pismo koje je napisala povodom skupa iz 1996. godine koje govori o problemima i izazovima iz tog perioda. Čitajući to pismo svi prisutni su se složili da sve ove probleme koji se tiču pomirenja i zajedničkog suživota imamo i danas. Za mnoge prisutne mirovne aktiviste ovo je bilo šokantno i s pravom se nametnulo pitanje šta se uopšte radilo u proteklih skoro 20 godina koliko je prošlo od završetka rata. Nekoliko je učesnika naglasilo da je situacija danas i gora navodeći primjere nesaradnje institucija sa nevladinim organizacijama kada je u pitanju dobijanje dozvola za organizaciju uličnih akcija ili dobijanje dozvola za aktivnosti u školama.

Istraživanje je pokazalo da su prosvjetni radnici ključni u izgradnji povjerenja i ličnosti koji podržavaju političke interese svih građana, dok su se političari našli na posljednjem mjestu ličnosti koji grade povjerenje.

mreža za izgradnju mira

Nada Golubović:

POZDRAVNI GOVOR

Davor Marko, iz neformalne grupe istraživača sa Univerziteta u Edinburgu sumirajući diskusiju koja se vodila tokom dvoipodčasovne sesije iskazao je želju za većom saradnjom sa lokalnim organizacijama u BiH i pozvao prisutne da koriste istraživanje u kreiranju svojih budućih aktivnosti.

Konferencije Žena BiH -

PROSTOR ZA RAZGOVOR - održane u Banjaluci od 12. do 15. decembra 1996.

Drage gošće!

Veoma mi je drago što mogu da vas pozdravim u našem gradu i zaželim vam dobrodošlicu u ime organizacionog odbora i u svoje lično ime. Rat koji je, nadajmo se, konačno završen je bio rat o čijem nastanku, toku, i razlozima nisu odlučivale žene, niti su o njemu bile pitane. Žene nisu bile pitane ni o prevelikim ljudskim žrtvama i patnjama, ni o ogromnim i besmislenim ratnim materijalnim razaranja. Sada nakon rata teško se može reći da li je neko pobijedio. Ovo je izgleda rat bez domaćeg pobjednika i sa mnogo gubitnika. Sad je nastao krhki mir koji treba pametno iskoristiti.

Kada se prije godinu dana u Dejtonu potpisivao mir svi smo se nadali da će naredna godina donijeti pravi mir, investicije koje su obećavane, obnovu privrede, komunikacije, kontakata i povjerenja među ljudima. Malo ko je mogao vjerovati da će se za tih 12 mjeseci tako malo učiniti: loši odnosi tri zajednice u Bosni i Hercegovini i dalje traju, privreda se sporo oporavlja, kapital sporo ili nikako pristiže, komunikacije su više zatvorene nego otvorene, vlada nepovjerenje, mržnja neizvjesnost o sutrašnjici. Izbjeglice i prognanici nisu vraćeni, a većina i nema kud, putevi često ne vode nikuda, privreda je na koljenima, ideološki mrak vlada zemljom. Naše nade u bolji život nisu ostvarene, progres sporo i mučno dolazi, kao da ga neka sila dozira sporo kap po kap.

Ovaj rat je donio nepodnošljivi talog mržnje, razočarenja, kako među onima koji su oduvijek bili protiv rata i razgradnje zemlje, tako i među

onima koji su se nadali da će se ratom prokrčiti put ka ostvarenju nacionalnih i drugih ciljeva. Vlada apatija, podozrivost, beznađe, revolt, kriminal, korupcija i amoralnost. Preokrenut je sistem društvenih vrijednosti i obični ljudi se u tome teško snalaze. Zemlja grca u nečuvenoj političkoj, ekonomskoj, kulturnoj i moralnoj krizi.

Pred nama, i pored svega rečenog, stoji period nužne obnove zemlje. To diktira ne samo naša sveopšta potreba, nego i potreba svjetskog kapitala. Mi žene sada ne smijemo ostati po strani događaja jer činimo više od polovine stanovništva Bosne i Hercegovine i izvor obnavljanja života u doslovnom smislu. Na nama je sad red da djelujemo na teškim poslovima obnove povjerenja, privrednih, duhovnih i kulturnih veza, na poslovima obnove domaćinstava, porodica i stanovništva.

Da bismo mogle ostvariti te zadatke, mi žene moramo najprije obnoviti i utvrditi vlastitu svijest o svojem društvenom, dakle i političkom značaju, i svijest o mnogostruko isprepletenim potrebama uzajamnosti. Sad je momenat da oficijelnoj politici kažemo koje je mjesto žene u zemlji, državi i politici, u privredi i kulturi. Porodice nema bez žene, države nema bez porodice, preporoda nema bez smirene i organizovane države. Mi nismo vodile rat, niti podsticale na rat. Mi hoćemo da odlučujemo o miru i u miru. Žene nisu rodile retrogradne političke svijesti i ideologije, nego su rodile žrtve takvih ideologija i politika. Mi nismo za sadašnji hladni mir pun opasnosti, mi smo za pravi mir i saradnju. Mi ne pristajemo na to da i u buduću naša djeca ginu i obogaljuju se radi tuđih političkih ideala i profita. Decenijama smo, a posljednjih godina naročito, bile žrtve kojekakvih ideala. Naš ideal treba da bude običan život i rad, rađanje i opstajanje, gradnja, a ne razgrađivanje. Ako mi danas ne počnemo raditi na obnovi veza i povjerenja, sutaršnje generacije nam neće oprostiti, niti razumjeti naše oklijevanje. Mi ne pristajemo da živimo u izolovanoj zemlji, nego hoćemo da budemo ravnopravan i koristan dio svijeta i Evrope. Mi nismo narod lošiji od drugih naroda, nego narod kome je njegova istorija bila nenaklonjena, dijeleći ga po tuđim mjerilima i potrebama.

Isviše nas je malo da bismo se dalje između sebe dijelili, isviše smo slični i jednorodni da bismo mogli sebi dozvoliti trajnu zavađenost, isviše povezani i izmiješani da bismo lako

izaberimo mir zajedno

mogli bez štete razdvojiti svoje pojedinačne ili kolektivne interese. U današnjoj Evropi koja se silom istorijsko-evolutivnih razloga ujedinjuje, mi nemamo pravo raditi na dezintegraciji, ponašajući se antiistorijski i antievolutijski. Ko je protiv takvih tendencija taj ne osjeća duh vremena, a sa aspekta naših opštih potreba nedobronamjeran je. Narodi Bosne i Hercegovine su braća po krvi i spadaju u stare narode Evrope i niko nema pravo da nas odvađa od nje i zakonomjernosti njenih istorijskih kretanja.

Sigurno je da naš interes nije rat, nije bijeda i nije zaostalost. Naprotiv! Svjesni smo toga da su narodi instrumentalizovani radi interesa političkih oligarhija i radi interesa beskrupuloznog svjetskog kapitala. Mi moramo znati da se u budućnost može ići i putevima drugačijim od onih koje nam zadnjih godina trasiraju domaći i strani podstrekači rata. Mi moramo sa svim ozbiljnim patriotskim snagama tražiti vlastiti put, ma kako on bio neizvjestan i dug. Na početku svakog puta čini se prvi korak, a to je ovo što danas hoćemo da učinimo. Bez obzira na to kako će centri političke moći formirati kartu Bosne i Hercegovine, čitavog jugoslovenskog prostora i okruženja, nužnost saradnje uvijek će ostati kao notorna potreba; mi se stoga moramo okrenuti jedni drugima. Ne možemo stvoriti mir bez pružene ruke pomirenja i ne možemo pružiti ruku ako je ona stisnuta u pesnicu, kako je nekad mudro rekla Indira Gandhi. Sada je momenat da žena Bosne i Hercegovine izađe iz sjene i zauzme društveno mjesto koje joj po svemu pripada. Bez žene nema obnove, bez žene nema države, bez žene nema budućnosti i neka se niko ne zavarava da ćemo skrštenih ruku pasivno čekati da nam neko drugi određuje kako ćemo živjeti i umirati!

Drage gošće, dragi saborci, u sljedeća tri dana imaćemo prilike da razmjenimo mišljenja, ideje i iskustva. Ako budemo protivnici ne moramo biti i neprijatelji. U svakom slučaju moramo biti konstruktivne, dostojanstvene i racionalne, raditi za opštu korist. Nastavimo sa onim poslom koji smo započele u Zenici, ako ga ne dovršimo nastavimo ga onda u Tuzli, Mostaru, Trebinju, bilo gdje, ali ga nastavimo! I skupimo snage da javno kažemo šta to radimo i zbog čega radimo, jer mi danas ne radimo nečasne i štetne stvari, već časne i korisne. Ako neko to tako ne bude razumio, onda znajmo da takav nije

sposoban za razumijevanje, i takvog treba ignorisati. Mi ovih tri dana činimo jedan patriotski i materinski čin za korist generacija koju smo rodile i za korist njihovih potomaka. Drage gošće, ja iskreno vjerujem da većina od nas na sličan način osjeća i misli o ovim našim nevoljama i nadam se da ćemo zdušno obaviti onaj posao zbog kojega smo se skupile. U tome uvjerenju, u ime organizacionog odbora želim vam uspješan rad i prijatan boravak u Banjaluci.

Iako je tekst napisan 1996. godine i danas je više no aktuelan, da li je napredak moguć i kako?

Saopštenje za javnost povodom 10. decembra Međunarodnog dana ljudskih prava

CIVILNO DRUŠTVO U BIH POZIVA NOVOIZABRANE PREDSTAVNIKE/CE VLASTI DA POČNU KORISTITI SVOJE OVLAŠTI I KONAČNO DOPRINESU AKTIVNOM POŠTIVANJU LJUDSKIH PRAVA

LJUDSKA PRAVA U BIH NISU SAMO PRAVO VEĆ I OBAVEZA SVAKE VLASTI!

Povodom 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava, mi organizacije civilnog društva, mreže organizacija i koalicije pozivamo novoizabrane predstavnike i predstavnice zakonodavne i izvršne vlasti u BiH da beskompromisno, odlučno i iskreno povjerene im mandate stave u službu zaštite i promocije osnovnih ljudskih prava koja se u Bosni i Hercegovini svakodnevno krše. Ove godine navršava se 66 godina kada je od strane Ujedinjenih nacija usvojena Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima koja promovise jednakost svih ljudi, bez obzira na njihovu rasu, boju, pol, jezik, religiju, političko ili drugo mišljenje, nacionalno i socijalno porijeklo, imovinu, rođenje ili neki drugi status i jednaku zaštitu od diskriminacije.

U prvom članu Deklaracije stoji: „Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima.“

Sigurno je da naš interes nije rat, nije bijeda i nije zaostalost.

Naprotiv!

mreža za izgradnju mira

U BiH, na žalost, diskriminacija i nasilje su sveprisutni i naša su svakodnevica, što pokazuje nepoštivanje odluke Evropskog suda za ljudska prava u slučaju Sejdić i Finci, kontinuirana etnička segregacija u slučaju dvije škole pod jednim krovom koja opstaje i pored pravosnažne presude Vrhovnog suda Federacije BiH, i mnogi drugi.

Diskriminacija građana i građanki po osnovu mjesta rođenja, političke pripadnosti, seksualne orijentacije ili invaliditeta kao da je postalo pravilo, a ne izuzetak.

Ako ovome još dodamo i trend isključivanja organizacija civilnog društva iz političkog dijaloga i reformskih procesa, zloupotrebe izbornog zakona, korupciju i nefunkcionalnost ogromne državne/entitetske administracije, jasno je da su ljudska prava u BiH izuzetno ugrožena i da pokazuju negativni trend

današnjeg bosanskohercegovačkog društva. Formiranje nove vlasti i programa rada prilika je novoizabranim predstavnicima vlasti da uzvrate

povjerenje svojim glasačima i glasačicama i zaštite njihova prava i da pokažu da su spremni

vratiti mandate ako za godinu dana ne učine ništa u borbi protiv diskriminacije/eliminisanja diskriminacije.

Potpisnici:

Mreža za izgradnju mira

NVO Vijeće

Antikorupcijska mreža u BiH

Ženska mreža BiH

Inicijativa Građanke za ustavne promjene

Ženska alternativna vlada ■

SVJETSKA NAGRADA ZA MIROVNI PROJEKAT STIGLA U SANSKI MOST

Vahidin Omanović

Nevladina organizacija „Centar za izgradnju mira“ iz Sanskog Mosta dobitnik je izuzetno vrijedne nagrade za ovu godinu koja se tiče najbolje ocijenjenog projekta u oblasti mirovnih inicijativa u svijetu za ovu kalendarsku godinu. Direktor ove organizacije, Vahidin Omanović, boravio je u Londonu gdje je preuzeo nagradu. Riječ je o nagradi koju svake godine dodjeljuje svjetski poznata organizacija „Peece Direct“, a nagrada nosi naziv „Tommorows Peacebuilders“. Ove godine u konkurenciji je sudjelovalo preko 250 projekata raznih organizacija širom svijeta, a nagradu je dobio „Centar za izgradnju mira“ za projekat „Mirovnog kampa“. Omanović je nagradu preuzeo na svečanosti koja je organizirana u glavnom gradu Engleske. Omanović ističe kako je boravak u Engleskoj za njega bio izuzetno iskustvo, a koliki je publicitet bio posvećen ovom događaju svjedoči i činjenica da je tok svečanosti

prenosila BBC televizija, a Omanović je bio i specijalni gost u poznatoj emisiji „Outlook“ gdje je govorio o mirovnom procesu u Bosni i Hercegovini poslije rata. Centar za izgradnju mira već godinama uspješno djeluje u Sanskom Mostu, a iza njih je niz uspješnih projekata koje su realizirali u različitim oblastima društvenog života. Omanović ističe kako se ništa od ovoga ne bi moglo postići bez podrške brojnih volontera koji su uključeni u rad ove organizacije.

Nakon Hillary Clinton i Christiane Amanpour: Sabiha Husić dobitnica nagrade ‘Žena svijeta’ za 2014.

Sabiha Husić iz Bosne i Hercegovine je dobitnica nagrade “Žena svijeta” za 2014. godinu, prenosi Anadolu Agency (AA).

Husić je nagradu “Žena svijeta” za 2014. godinu, koju dodjeljuje američka organizacija “**Women for Women International**”, primila na svečanoj ceremoniji u New Yorku.

Na ceremoniji je naglašeno kako je Husić nagradu dobila za kontinuiran rad na promociji pravde i podrške žrtvama seksualnog nasilja u BiH ali i u svijetu.

Ona je inače, direktorica nevladine organizacije “Medica” Zenica u Bosni i Hercegovini, psihoterapeutkinja, islamska teologinja i međureligijska mirotvorka.

“Medica” omogućava psihološku, medicinsku i ekonomsku podršku ženama i djeci preživjelima/žrtvama rata i poslijeratnog nasilja, uključujući silovanje i druge oblike seksualnog nasilja, nasilja u porodici, torture i trgovine ljudima.

Osim toga, Sabiha je od Volont Europe izabrana za dobitnicu Evropske nagrade za aktivnu građanku i profesionalni rad za 2009. godinu zbog aktivnosti koje predvodi u “Medica”. Bila je i istaknuta govornica na Svjetskom forumu za pravdu 2013. godine.

Nagradu “Žena svijeta”, ranije su dobile bivša američka tajnica Hillary Clinton i glavna međunarodna dopisnica CNN-a Christiane Amanpour.

Nagradu “Žena svijeta”, ranije su dobile bivša američka tajnica Hillary Clinton i glavna međunarodna dopisnica CNN-a Christiane Amanpour.

Sabiha Husić

Program obilježavanja Dana mira odvijao se pod sloganom “Građani/ke solidarni/e za mir” i bio je inspirisan hrabrošću i solidarnošću građana i građanki koji su u uslovima prirodnih nepogoda pokazali saosjećanje, solidarnost i važnost zajedničkog djelovanja.

Obilježavanje Sedmice mira u Bosni i Hercegovini “Građani/ke solidarni/e za mir”

Nizom aktivnosti u 69 gradova BiH, brojne organizacije civilnog društva okupljene u Mreži za izgradnju mira obilježile su i ove godine Sedmicu mira i 21. septembar - Međunarodni dan mira.

Program obilježavanja Sedmice mira trajao je od 13. do 23. septembra i uključivao je organizaciju konferencija, javnih tribina, uličnih akcija, izložbi, okruglih stolova, filmskih projekcija, radionica i sportskih manifestacija.

Tako je CRCD iz Doboja organizovao šahovski turnir za djecu do 15 godina iz Doboja, Doboj Istoka, Lukavca i Gračanice, podjelu letaka sa mirovnim porukama, predstavljanje dječijih likovnih radova na temu “Za mir u svijetu”, te druženje sa sa književnicom i pjesnikinjom Naidom Mujkić-Osmanbegović. Aktivisti “Oaze mira” iz Maglaja, Mladih volontera Crvenog krsta/križa Doboj i Omladinske novinske asocijacije u BiH organizovali su cjelodnevni program posvećen Međunarodnom danu mira, uključujući mirovni defile kroz grad i okrugli sto na temu “Vjere i nacije u službi mira i tolerancije” sa kojeg je upućena inicijativa svim predstavnicima vjerskih zajednica u Maglaju i Doboju da organiziraju zajednička molitvena okupljanja vjernika sve tri konfesije.

Fondacija Publika je, u saradnji sa vrtićem Creativus iz Sarajeva, organizovala kreativne radionice za djecu “Edukacija za mir” u okviru kojih su sa mališanima razgovarali o tome šta je za njih mir i drugarstvo; šta znači biti solidaran i šta je nasilje, dok su volonteri UG DON iz Prijedora radili na uređenju prostora za predškolsku djecu u mjesnoj zajednici Prijedor III, koji je stradao u majskim i septembarskim poplavama.

BIRN je u suradnji s Međunarodnom komisijom za nestale osobe, povodom Međunarodnog dana mira, predstavio u Sarajevu, dokumentarni film “Nedostaješ mi”, koji govori o borbi za istinu nekoliko obitelji nestalih osoba u BiH. Tokom rata u BiH nestalo je oko 30.000 osoba, za 8.000 njih

još se traga. Cilj projekcije je bio podstaknuti razgovor o tome kako rješavanje pitanja nestalih osoba može doprinijeti izgradnji zdravog mira u BiH.

U Srebrenici je Međunarodni dan mira obilježen simboličnom sadnjom Drveta mira i cvijeća u srebreničkom parku; u Osnovnoj školi Sokolac organizovano je literarno takmičenje na temu “Ja volim mir”, a forum ZFD je u Banjaluci i Tešnju organizovao projekcije video klipova “Memory walk” i animiranog filma “MONuMENTImotion”-spomenici u pokretu čiji cilj je bio otvoriti debatu sa mladima o kulturi sjećanja - šta nam znače spomenici, ko su nama heroji i da li trebamo heroje?

U Banjaluci je u okviru Sedmice mira organizovana svečana dodjela novinarske nagrade “Srđan Aleksić”, a u Sarajevu, u Historijskom muzeju, dodjela Mirovne nagrade Mreže za izgradnju mira. Nagradu je dobio istaknuti fudbalski stručnjak Ivica Osim. Različite aktivnosti organizovane su i u Teočaku, Foči, Modriči, Tesliću, Goraždu, Kladnju, Glamoču, Mostaru, Petrovu, Nevesinju, Gornjem Vakufu-Uskoplju, Drvaru, Bratuncu, Tuzli, itd.

Program obilježavanja Dana mira odvijao se pod sloganom “Građani/ke solidarni/e za mir” i bio je inspirisan hrabrošću i solidarnošću građana i građanki koji su u uslovima prirodnih nepogoda pokazali saosjećanje, solidarnost i važnost zajedničkog djelovanja. Međunarodni dan mira obilježava se širom svijeta 21.septembra. Rezolucijom UN-a iz 2001. godine ovaj datum određen je kao dan nenasilja i prekida neprijateljstava u svijetu. U znak obilježavanja na ovaj dan oglašava se “Mirovno zvono” u sjedištu UN u New Yorku. Zvono je izliveno od novčića koje su donirala djeca sa svih kontinenata. ■

izaberimo mir zajedno

FOTO ZAPISI: Obilježavanje Dana mira u slici

Obilježavanje Dana mira u Maglaju

Foča i Foča u FBiH: U okviru projekta Pro-Budućnost mališani iz OŠ 'Ustikolina' i OŠ 'Sveti Sava' obilježili su Dan mira uz ples, pjesmu, sadnju drveća, kreativnu radionicu i igru s Pčelicom Majom i Pavom!

mreža za izgradnju mira

Istočno Novo Sarajevo: Mali ekolozi iz Osnovne škole Sveti Sava u Istočnom Novom Sarajevu su kroz obilježavanje Dana mira još jednom pokazali koliko je važna briga i čuvanje prirode i okoliša, te rast i odrastanje u mirnoj i zdravoj sredini.

Tarevci - Gradačac: Obilježavanje Dana mira prvi je događaj koji je organizovan u novouređenoj sali Omladinskog doma u Tarevcima, gdje su gosti iz Gradačca sudjelovali i zajedno uživali u izvedbama kulturno umjetničkih društava iz ovih zajednica.

izaberimo mir zajedno

Modriča – Gradačac:

**“Kada
oprostiš,
nećeš
promijeniti
prošlost,
ali ćeš
promijeniti
budućnost”**,

poručili su mlađim generacijama Edisa Šehić, Smilja Mitrović i Anđelko Kvesić koji su svoju životnu priču podijelili sa učenicima i gostima na javnom govorenju koje je organizovano u gimnaziji “Mustafa Novalić” u Gradačcu u okviru USAID-evog projekta PRO-Budućnost.

Mirovne novosti 21

mreža za izgradnju mira

I ove godine Mreža za izgradnju mira je podržala organizaciju Festivala tolerancije

na otvoreni dijalog te suradnju kulturnih, obrazovnih i državnih institucija.

Pod vođstvom predsjednika Branka Lustiga, dvostrukog oskarovca i preživjelim Holokausta, zajedničkim trudom posljednjih devet godina se gradi kulturna manifestacija koja je svoje partnere i istomišljenike čija je misija širenje ideje tolerancije, društva jednakosti i razumijevanja različitosti kao temelja društva u kakvom svi mi zaslužujemo živjeti pronašla osim u Zagrebu i Rijeci i u Beogradu, pa čak i u Beču, Sarajevu, na Cetinju, te u Ljubljani. Poznatu izreku kako je povijest učiteljica života organizatori Festivala su shvatili vrlo ozbiljno, a kako nikad ne bismo prestali učiti i nikad si više kao društvo ne dozvolili takve mračne i neljudske događaje, svake godine kroz program neprestano upozoravaju na Holokaust. Tema Holokausta, kao glavna okosnica programa, služi kao ultimativno upozorenje na ono što se događa kad u društvu nedostaje upravo tolerancija kao imperativ ljudskog razmišljanja i djelovanja. Diskriminirane skupine kroz povijest i sadašnjost, naravno, nisu samo Židovi, već se mržnja danas osjeća u društvu koje se načelno hvali svojom demokratičnošću i slobodama. Na neosnovano neprijateljstvo nailaze i brojne druge manjinske skupine poput LGBT zajednice ili Romske nacionalne manjine, politički neistomišljenici i drugi i stoga kroz festivalski program žele aktivno progovarati o tome te konstantno upozoravati javnost koja je ključna instanca pozitivnih društvenih promjena.

Festival tolerancije – JFF Zagreb nije isključivo filmski festival, a ideju tolerancije trudi se širiti sa što više područja. Tako uz brojne obrazovne programe poput „Edukacijskih jutara“ s Brankom Lustigom i Mirkom Ilićem te „International Talent Workshop“, filmsku radionicu, organiziraju i glazbeni program, književne večeri, okrugle stolove te brojne tematske izložbe. Ove godine u sklopu programa direktnim pozivom sedam mladih umjetnika/street artista imalo vlastitu intervenciju na fotografijama mjesta deportacija, sakupljanja, zatočenja sugrađana iz Zagreba, ali i solidarnosti i ljudskosti koju su pokazali mladi, za vrijeme II svjetskog rata, te su izazvali veliki interes javnosti jer je sedam radova bilo postavljeno u javnom prostoru gdje ih je vidjelo više od 20.000 ljudi. Ove je

Luciano Kaluža
predsjednik Upravnog
odbora Mreže za
izgradnju mira BiH

U današnje smo vrijeme svjedoci porastu nasilja među mladima, diskriminacije i socijalnih nepravdi, napose među djecom vršnjacima, prema pojedincima druge nacionalnosti, vjere ili rase. Imajući također u vidu jačanje desničarskih ideologija u posljednje vrijeme te konkretno nepostojanje izvaninstitucionalne platforme za učenje o holokaustu i nepravdama nacističkih režima, organizator Festivala uvođenjem ovog programa ima za cilj upoznati što širu ciljnu skupinu o toj temi te na multimedijalan i multidisciplinarn način progovarati o nepravdama nacističkih režima i poticati

izaberimo mir zajedno

godine po prvi puta predstavljan i inovativni festivalski program tzv. Festival Market, prostor komunikacije i razmjene iskustava između najistaknutijih europskih filmskih festivala koji uključuje filmske projekcije filmova koji se po prvi put predstavljaju festivalskoj publici, razgovore s festivalskim predstavnicima. Festival u Zagrebu iz sebe ima više od 100.000 posjetitelja, prikazano je više od 350 filmova, održana su 32 Edukacijska jutra pred gotovo 11.500 učenika i studenata. Producirano je 10 kratkih igranih filmova na temu tolerancije, održana su brojna predavanja svjetski poznatih filmaša nagrađenih nagradama Oscar, BAFTA, Zlatnih palmi i sl. Održano je 25 koncerata u organizaciji Udruge, 9 izložbi, brojna predavanja književnih naslova, okrugli stolovi i što je najvažnije više od 380 osoba volontiralo je na programima. Za sarajevski filmski program pripremili smo igrane, dokumentarne, kratke i animirane filmove od kojih su gotovo svi nagrađeni prestižnim filmskim nagradama. Igrani film "Dječak u prugastoj pidžami" odabran je u ovom filmskom programu kao obrazovni film o Holokaustu za djecu uzrasta od 12 do 17 godina iako je starijeg datuma, kao jedan

od najboljih snimljenih filmova za edukaciju mladih, koji je u dosadašnjih 32 edukacijska jutra ocjenjen najboljom ocjenom upravo od najmlađih. Nakon tog filma, Edukacijsko jutro nastavlja se sa svjedočanstvom iz koncentracijskih logora iz II Svjetskog rata, preživjelog Holokausta Branka Lustiga. ■

Branko Lustig govori o svojim iskustvima iz koncentracionog logora u okviru Edukacijskog jutra kojem je prisustvovalo 150 djece i mladih iz sarajevskih škola.

O PLANINO, HOĆEMO LI ŽIVJETI NENACIONALNO?

Razmišljajući o nacionalnom i nenacionalnom neminovno se nameće pitanje: Što znači „nenacionalno“?

Poznate su mi razne teorije o shvatanju nacionalnog i nenacionalnog bića. Evo, nabrojaću nekoliko:

1. Spiritualisti misle da je za stvaranje nacije kao jedinstvene zajednice odlučna država kao zajednica, koju čini jedna nacija (tako su razmišljali Hegel i Glumpovič).
2. Pozitivisti govore o naciji kao statičkom području istog jezika, istog podrijetla i istih običaja.
3. Vulgarni materijalisti tvrde da se nacija stvara po precima koji sa generacije na generaciju prenose svoje običaje i osobnosti.

4. Subjektivno-psihološka teorija tvrdi da nacija i nacionalno postoji u smislu određenih osjećanja određene grupe ljudi koji slično misle i osjećaju.

5. Austrijski demokrati naciju doživljavaju kao kategoriju "kulturnog pitanja".

6. Marksistički teoretičari naciju smatraju kao oblik ljudske zajednice koja je povezana u određenom povijesnom razdoblju i koja je pod utjecajem razvoja proizvodnih snaga i društvene podjele rada.

Marksisti neigaražu postojanje pra-nacije, jer oni vjeruju da je nacionalnost povezana sa nastankom kapitalističkog društvenog

mreža za izgradnju mira

Mira Makivić, dipl.pravnica,
publicista

poretka (tako je razmišljao Fridrih Engels u svom djelu "Podrijetlo porodice").

Čak i prije kapitalizma, kretanjem ljudi, miješanjem, razmjenom roba, stvaraju se narodi kao nacija u mogućnosti, tj. kao nacija koja može a ne mora da se konstituiše, npr. kao jugoslovenka nacija koja se nije konstituisala u eks-državi Jugoslaviji.

Razvojem proizvodnje i prometom roba između ljudi, kroz dnevnu međusobnu komunikaciju, javlja se prvi važan element nacije, a to je jezik kojim se ljudi sporazumijevaju.

Osim jezika, važan element nacije je i stabilna politička formacija odnosno državna zajednica i suživot ljudi u istoj političkoj zajednici, jer zajednički život utiče na stvaranje nacije.

S razvojem kapitalizma i promjenom odnosa među ljudima, a time i ekonomskih odnosa i tržište postaje element nacije, sa kojim razvojem tržišta se javlja težnja da se ujedine nacionalno homogeni teritoriji.

Jasno je da je povijesni razvoj na istom području, u istoj društveno-povijesnoj situaciji, morao imati svoj odraz u psihološkoj konstituciji nacije, pa moramo reći da i klasno utiče na stvaranje nacije. Za radničku klasu radnici koji žive od svoga rada utiču na konstituciju proleterske nacije, koja se izražava kroz različite oblike, a pečat toj konstituciji nacije daje vlastiti rad, koji je na najvišoj ljestvici u jednoj politički organizovanoj zajednici. Rad

koji je na pijadestalu u zajednici gdje jedna klasa dominira, ali koji rad je i osnov za sve druge oblike suradnje, koji se ispoljava i u obliku humane solidarnosti. Radnici se identifikuju sa sticanjem sredstava za život radom i radnici koji su vlasnici sredstava za proizvodnju - što ih i izdvaja kao klasu, dakle,

radnička klasa koja se identifikuje sa nečim drugim, a što radničku klasu i čini „posebnom nacijom“ je jedna pozitivna i ka miru okrenuta identifikacija.

Mislim da u Europi nedostaje više nenacionalnog duha koji bi donio mogo više mira i života u harmoniji i sa prirodom.

Nacionalno nam uvijek donosi disharmoniju i podjele, po tim vještački stvorenim nacionalnim osjećanjima i kriterijumima - koje su u osnovi svih sukoba, a koje pretjerivanje sa nacionalnim je nešto protiv čega se vrijedi boriti, sa ciljem približavanja sukobljenih naroda i započinjanja dijaloga među različitim narodima.

O drage naše „planinske“ žene, govorimo više o duhu nenacionalnog, razgovarajmo o vitalnim pitanjima koja život čine sretnijim, ne identifikujmo se sa nacionalnim. Jer, mi smo one koje trebaju pomjeriti planine i promijeniti koncepte i definicije o nacionalnom, mi smo planinice koje brda valjaju, mi žene koje možemo, trebamo i hoćemo da razbijemo iluzije koje se odnose na vještačke podjele među ljudima, šireći znanje o nacionalnom i nenacionalnom.

Ljudska rasa postoji kao vrsta, ne kao skup pojedinaca i naroda, dakle ljudska rasa je nenacionalna. Razgovarajmo na razne teme složenih globalnih odnosa suvremene integrirane Europe, sa planinama i preko planina, koje prelaze sve "nacionalne" granice i koje proizilaze iz univerzalne kulture i nenacionalnog.

O slobodi i se nacionalnih brendova i živimo slobodno kao

planine koje brda valjaju, živimo poput planina, prirodno, jednostavno, živimo naše živote nenacionalno! ■

Autorica članka je zaključila:
Čovječanstvo postoji kao vrsta, ne kao skup pojedinaca i naroda, čovječanstvo živi nenacionalno. Kroz novi pristup pojedinca i bolje razumijevanje pojma nacionalnog, treba da živimo nenacionalno i tako reagujemo na različite oblike složenih globalnih odnosa suvremene integrirane Europe, nadnacionalne zajednice država i naroda, koja treba da prevaziđe sva "nacionalna" ograničenja, jer kao pojedinci i individue potječemo iz univerzalne kulture.

Znate li priču o Dervišu Korkutu

Derviš Korkut (1888-1969), sin hadji Ahmeda Muniba Korkuta i Šahide rođ. Biščević, rodom iz Travnika, bibliotekar i kustos Zemaljskog muzeja, bio je poznati orijentalista. Studirao je na univerzitetima u Istanbulu i na Sorboni. Objavljivao je tekstove o manjinama u Bosni, Jevrejima (Sarajevski Jevreji u godini 1848., antisemitizam je stran muslimanima u Bosni i Hercegovini) i Albancima. Bio je gospodin, antifašista, intelektualac. Njegov brat Besim Korkut (1904-1975), arabista, preveo je Kur'an na bosanski jezik.

Njemačka armija je 16. aprila 1941. okupirala Sarajevo, a početkom sljedeće godine upao je u Zemaljski muzej general Johan Fortner i od direktora, Joze Petrovića, poznatog hrvatskog arheologa, zahtijevao da mu se preda Sarajevska Haggada. Ta knjiga je trebalo da bude značajan eksponat u praškom Jevrejskom kvartu, gde je zamišljeno da se skupi sve što je moglo da se opljačka u okupiranoj Evropi i da se napravi turistička atrakcija za arijevske posjetioce, pod naslovom Jevrejski grad, karikaturni muzej jednog istrijebljenog naroda. Tu zamisao Adolfa Hitlera sprovodio je Alfred Rozenberg, ministar Istočnih teritorija. Planirano je da zbirka bude osnov nove naučne discipline Judenforschung ohne Juden (Nauka o jevrejstvu bez Jevreja). U nacističkoj estetskoj terminologiji postojali su specifični izrazi, kao na primjer sifilistička umjetnost, izraz koji je Rozenberg koristio za ekspresionizam. Nacisti su skupili preko trideset hiljada eksponata za tu skarednu ideju, u kojoj bi Sarajevska Haggada bila značajan trofej.

U takvoj atmosferi okupirane Evrope, Derviš Korkut je riješio da, uz saglasnost Joze Petrovića, spasi Sarajevsku Haggadu. Sjećao se scene uništavanja svitaka Tore na sarajevskim ulicama, pa je htjeo da Haggada izbjegne sličnu sudbinu.

Među istraživačima događaja oko skrivanja Haggade postoje razne verzije. Jedni

tvrdi da su se Petrović i Korkut dogovorili da knjigu sakriju u podrum među ostale knjige. Drugi pretpostavljaju da ju je Korkut eventualno skrivao van Muzeja. U svakom slučaju, Haggada je sačuvana zahvaljujući kustosovoj i direktorovoj odlučnosti i hrabrosti. Odluke su bile zajedničke, ali akcija isključivo Korkutova. Kada je general Fortner tražio direktora Petrovića da mu preda čuvenu knjigu, Korkut je, prevodeći riječi svog pretpostavljenog, rekao da je knjigu već odnio jedan njemački oficir. General nije došao u posjed Haggade, ali je za svoje postupke u toku rata osuđen i 1947. godine obješen.

Dobar dio podataka o Korkutu i njegovoj porodici Džeraldini Bruks je saopštila supruga kustosovog nećaka, Hatima Korkut. Ona danas živi u Arlingtonu u Sjedinjenim Državama. Službenicima Ministarstva spoljnih poslova predaje bosanski jezik. Cijela porodica je ponosna na Derviša, njegovo enciklopedijsko obrazovanje i njegovu hrabrost. Objavio je dvije knjige o istoriji i arhitekturi Travnika i o svojim sjećanjima (1961) i više drugih objavljenih radova, Turske ljubavne pjesme u zborniku dubrovčanina Miha Martelinija iz 1657, Tursko-srpskohrvatski rječnik nepoznatog autora iz XVII vijeka i dr. Bio je urednik Glasnika Rijaset Islamske zajednice od osnivanja januara 1933 do 1936.

Poticao je iz turske porodice koja se u Bosnu doselila u 16. vijeku.

Hatima Korkut je pomenula autoru teksta u Njujorkeru da Derviševa žena, Servet, još uvijek živi u Sarajevu. Imala je tek 16 godina kada se udala 1940. godine. Njena albanska porodica iz Kosovske Mitrovice protivila se da se uda za mnogo starijeg čovjeka, ali ona je to ipak učinila. Džeraldina Bruks ju je posjetila. Servet je tvrdila da je Derviš donio Haggadu kući. Istog dana je otišao u Visoko, pa u Treskavicu gde je kod jednog hodže u džamiji sakrio Haggadu, među Kur'anima. Nakon rata je hodža donio Haggadu Dervišu, a ovaj ju je vratio u Muzej. Servet nije znala da imenuje hodžu. Od Dervišove žene je Bruksova saznala da njihov sin, Munib, živi u Parizu, gdje radi kao inženjer. Posjetila ga je da bi doznala još neke detalje o porodici Korkut i spašavanju Haggade. Došla je do jednog potpuno novog i neočekivanog otkrića.

Derviš Korkut

mreža za izgradnju mira

Da je njen muž proglašen za Pravednika, Servet Korkut je doznala dok je boravila u Parizu kod svog sina Muniba. Izraelska ambasada dala joj je certifikat o počasti i medalju.

Korkutovo spašavanje jevrejske djevojčice

U aprilu 1942. godine Derviš je još jednom došao ranije kući iz Muzeja. Poveo je sa sobom jednu djevojku srednjoškolskog uzrasta. Rekao je ženi da je Jevrejka, da se zove Mira Papo i da su joj roditelji odvedeni u logor. Servet ju je odmah prihvatila. Obukli su je kao muslimanku, nazvali Amira i rekli da je Albanka koju su poslali njeni rođaci iz Kosovske Mitrovice da im pomaže u kući. Ona i Mira su se sprijateljile, bile su vršnjakinje. Pošto je u Sarajevu postajalo sve opasnije, Miru su prebacili u Dalmaciju. Kako je prije rata bila u Hašomer Hacairu, kada su se stekli uslovi, ona se pridružila partizanima.

Robijanje u Zenici

Nakon rata Mira se vratila u Sarajevo. Bila je vjerena za partizanskog oficira Božidara Bakovića. U junu 1946. na ulici je sretne jedna žena i počne moliti da joj pomogne, jer njenom mužu sude kao saradniku okupatora. Mira nije prepoznala u ženi Derviševu suprugu Servet, kod koje se krila za vrijeme rata nekoliko godina ranije. Derviš Korkut, kao što se nije učlanio u fašističke organizacije za vrijeme rata, nije htio da uđe ni u komunističku partiju. Bio je antifašista, ali to nije bilo dovoljno za novi režim pa ga je osudio na višegodišnju robiju koju je izdržavao u Zenici. Mira je uvjerala Servet da će svjedočiti u korist Derviša, ali se nije pojavila u Sudu. Kasnije je tvrdila da ju je njen vjerenik, budući muž, odgovorio od toga. Rekao je da ona, kao vojno lice, nikako ne smije da se pojavi kao svjedok na politički motivisanom suđenju. Optuženik je i onako unaprijed osuđen i ona mu ne može pomoći. Bakotić je umro dvije godine nakon toga. Mira je ostala sa dva maloljetna sina, Danielom i Davorom. Nakon demobilizacije, imala je težak period života. Iako ubjeđeni ateista, vremenom se sjetila svojih jevrejskih korijena, slavila je Hanuku i druge praznike. Davor se upoznao sa jednim Izraelcem i rezultat prijateljstva je bio da se 1969. odselio u Izrael i nastanio u kibucu. Majka mu se tri godine kasnije pridružila. 1978. preselili su se u Jerusalim.

Tokom alije bosanskih Jevreja 1992. godine, Mira je naišla na neke novine u kojima je pisano o Dervišu Korkutu, čovjeku koji joj je spasio život. Iz članka je doznala da Korkut nije ubijen, kako je ona mislila, već je godinama

robijao u Zenici i umro prirodnom smrću nakon izlaska iz zatvora 1969. godine. Davor je iz tog članka prvi put čuo za ime Derviš Korkut. Mira Papo je odlučila da napiše svoju životnu priču, kako ju je kustos Zemaljskog muzeja spasio za vrijeme rata i kako je ona propustila da svjedoči u njegovu korist nakon rata. Predala je svoju izjavu pod naslovom "Kako me je Derviš Efendi Korkut spasio od sigurne smrti" Jad vašemu. Mira je preminula 1998., godinu dana prije nego što je Korkut proglašen za Pravednika među narodima.

Da je njen muž proglašen za Pravednika, Servet Korkut je doznala dok je boravila u Parizu kod svog sina Muniba. Izraelska ambasada dala joj je certifikat o počasti i medalju. Servet je ispričala Džeraldini da je Mira jednom pozvala u Pariz telefonom u namjeri da joj objasni svoj postupak. Albanka ju je umirivala, rekavši da ne vjeruje da bi njeno svjedočenje izmijenilo tok sudskog procesa. Bilo je onih koji su svjedočili u korist Derviša, ali to ništa nije pomoglo. Derviš Korkut je osuđen na osam godina robije od kojih je odležao šest.

Servet, tada žena narodnog neprijatelja, ostala je bez posla i stana. Otišla je kod svojih u Kosovsku Mitrovicu sa sinom Munibom i kćerkom Abidom.

U to vrijeme u Kosovskoj Mitrovici vladao je meningitis. Abida je oboljela i ubrzo umrla. Munib se sjeća kako je sa majkom odlazio u Zenicu jednom nedjeljno da posjete Derviša. Put je trajao dva dana, a posjeta je bila dozvoljena samo pet minuta.

Derviš je pušten iz zatvora, ali građanska prava mu nikada nisu vraćena. Njemu i Serveti rodila se ćerka Lamija 1955. godine. Imala je četrnaest godina kada joj je umro otac. Pamti kako su ljudi govorili o njemu sa poštovanjem, da je mnogima pomagao, savjetovao ih. Međutim, nikada nije pomenuo Miru Papo i kako je spasio sigurne smrti, kao što ni Mira nije njega pominjala svojoj djeci. Za vrijeme bombardovanja Sarajeva, Lamija je uspjela da napusti grad u konvoju sa Jevrejima. Odselila se u Prištinu kod porodice svoga muža Albanca, elektroinženjera. U martu 1999. za vrijeme NATO bombardovanja, Servet je bila u posjeti svojoj kćerci. Lamija i njen muž su danima pokušavali telefonski da se povežu sa rođacima u Parizu i Švedskoj, da im preko veze pribave vizu za neku zemlju. Sve je bilo uzaludno. Uz tešku muku su se

izaberimo mir zajedno

dokopali Makedonije, gdje su odsjeli kod rođaka u Kumanovu. Opet su pokušavali telefonski da mole rođake i prijatelje da im pribave dokumenta. U jednom trenutku je Munib došao na ideju da se obrate Jevrejskoj zajednici u Skoplju. Rekao je Lamiji da tamo kaže da je njihov otac jedan od Pravednika među narodima, jer je spasao Jevrejku. Na sreću, imala je fotokopiju certifikata od Jad vašema i pokazala ga nadležnima. Skopska Jevrejska zajednica je bila ponosna što može da pomogne u nevolji kćerci jednog Pravednika. Za četiri dana su stigli u Tel Aviv. Poslije onog balkanskog užasa mediteransko blještavo sunce učinilo im se nestvarnim. Derviš Korkut, musliman, spasao je Jevrejku Miru, a Lamija, njegova kćerka, muslimanka, bila je presrećna kada ih je na aerodromu Ben

Gurion dočekaao Mirin sin, Davor Baković. Sarajevska Haggada je čudesna knjiga, izuzetak među Haggadama. Ona ne priča samo o Izlasku, Exodusu. Ima i svoj liturgijski dio. Dakle, pored izuzetne estetske vrednosti ilustracija, posjeduje i moralnu pouku. Tajna njenog puta iz Španije do Sarajeva treba tek da se istraži. Ali ona očigledno ima magični uticaj na današnja zbivanja u našim balkansko-bliskoistočnim prostorima. Džeraldina Bruks (Geraldine Brooks), autor teksta u Njujorkeru o sudbini Sarajevske Haggade i Dervišu Korkutu, poznat je publicista i pisac istorijskih romana. U januaru 2008. godine objavila je knjigu People of the Book, romansiranu istoriju Sarajevske Haggade u izdanju američke kuće Viking. ■

Uloga univerziteta u izgradnji mira

Uvod

U ovom tekstu će biti istražena uloga univerziteta u procesima izgradnje mira u zemljama zapadnog Balkana. Na osnovu iskustva iz projekta Norveškog helsinškog komiteta Gradimo mostove, ne zidove - Uloge univerziteta u izgradnji mira u Srbiji, Kosovu i Bosni i Hercegovini, predstavicu trenutnu situaciju u vezi visokog obrazovanja u tim zemljama i opisati napore poticanja univerziteta da redefiniiraju svoju ulogu u izgradnji mira. Na kraju, također ću predstaviti buduće izgleda.

Tokom rata na Balkanu u 1990-tim, mnogi univerziteti su opravdavali politiku, ideologiju ili odluke koje su dovele do eskalacije sukoba (na primjer - studije koje opravdavaju raspad bivše države, često se opravdavalo nasilje i veličale osobe koje počine nasilje).

Kako situacija izgleda danas, gotovo 20 godina nakon izbijanja rata?

Trenutna situacija

Na temelju niza izvora, studija i iskustava, uključujući i moje vlastito, pojavljuje se sljedeća slika:

- Institucije visokog obrazovanja su u velikoj mjeri zadržale negativne prakse iz prošlosti, uključujući i komunistički pristup organizaciji obrazovanja, strah, korupciju, nedostatak likvidnosti institucija, krivotvorenja diploma profesora (akademski nazivi su odobravani na temelju ideologije, a ne akademskih postignuća), kao i ograničene akademske slobode.
- Teško da ima bilo kakve saradnje između visokoškolskih ustanova duž etničkih granica. Osim ako to zatraži donator - ali čak i u tom slučaju saradnja je vrlo usporena. Trenutno, saradnja se nastoji uspostaviti samo sa institucijama iz "prikladnih" država.
- Institucije visokog obrazovanja su "čiste" od predstavnika drugih naroda. Ova praksa može se smatrati akademskim rasizmom.

Piše:

**Enver
Đuliman**

*Direktor odjela za obrazovanje i ljudska prava,
Norveški helsinški komitet*

mreža za izgradnju mira

Oko 90 univerzitetskih profesora, studenata, predstavnika vlasti i predstavnika civilnog društva iz Srbije, Kosova i BiH sudjelovalo je na konferenciji.

Nadalje, visoko školstvo je generalno:

Politizirano - Politički uticaj na sve one koji oblikuju obrazovni proces. (Organizacije, fondacije, studentski klubovi, itd.). To također proizlazi iz prakse zapošljavanja aktivnih političara kao predavača na fakultetima i obrnuto.

Ideologizirano - Obrazovanje je postalo najmoćnije oružje u rukama nacionalnih ideologija.

Etnicizirano – Služi svrsi izgradnje nacionalnog identiteta / nacionalnog bića, kao i grupne i nacionalne samo-viktimizacije (što u konačnici može dovesti do militarizacije)

Etno-nacionalistički pristup obrazovanju – Služi samo interesima vlastite etničke grupe. Vraća nacionalne osjećaje i ponos, a program je etniciziran kako bi se izgradila nacionalna istorija, jezik, tradicija i religija. Izgradnja nacionalnog identiteta u Bosni i Hercegovini je najočitiija u fenomenu etnički odvojenog osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja. Etno-političke stranke su stvorile tzv. zajednicu nacionalnih predmeta, osiguravajući povlašteni status njihovim etno-političkim narativima.

Nedvojbeno ne postoji spremnost transformirati društvene osude koje dovode do sukoba (preobraziti naše uvjerenja o sebi i drugima, potreba za redefiniranjem naših ciljeva u uvjerenja koja će dovesti do mira), jer ne postoji spremnost da se usvoji novi sistem vrijednosti utemeljen na ljudskim pravima i prihvaćanju drugih i različitosti. Takvo obrazovanje ne pridonosi razvoju prijelaznog ili transformacijskog društva.

Otežavajuća okolnost je svakako činjenica da je CEFTA sporazum donio obrazovanje na tržište robe. Nažalost, kao što su obrazovne institucije kapitulirale pred politikom i kapitalom, znanje i vještine potrebne za obrazovanje aktivnih građana i društvenog zagovaranja su uklonjeni iz akademskih krugova.

Saradnja između obrazovnih ustanova i civilnog društva je gotovo potpuno odsutna. Unatoč činjenici da civilno društvo ima dragocjeno praktično iskustvo i vještine, institucije visokog obrazovanja imaju tendenciju odbijati saradnju sa njima na temelju nedovoljne akademske pozadine.

Rezultati istraživanja provedenog u Bosni i Hercegovini (BiH) o mirovnom radu pokazuju

posljedice situacije navedene iznad:

“U BiH samo 13% mladih ljudi tvrde da su imali priliku naučiti o miru i ljudskim pravima na univerzitetima. Samo 30% mladih ljudi vjeruju u ono što im nastavnici i profesori govore o ratnoj prošlosti i sukobima u BiH. 31% mladih ljudi misle da bi trebali aktivno sudjelovati u mirovnim aktivnostima, dok 54% smatra da se ne mogu napraviti nikakve posebne promjene. 34% mladih ljudi podržava stalne mirovne inicijative nevladinih organizacija, ali oni misle da njihov rad treba biti prilagođen njihovim očekivanjima i vizijama. 64% mladih smatra da sadašnji i budući organizatori mirovnim aktivnostima trebaju konsultovati i uključiti mlade ljude u svoje programe i projekte. 36% mladih ljudi vjeruju da obrazovanje za mir i mirovni aktivizam moraju biti uveden u obrazovni sistem.”

Kako redefiniirati ulogu univerziteta u izgradnji mira?

20. marta 2014. godine Norveški helsinški komitet održao je u Sarajevu regionalnu konferenciju kako bi kako bi razgovarali o tome kako univerziteti mogu preuzeti veću ulogu u izgradnji mira, kao i na temu interakcije između univerziteta, civilnog društva i lokalnih zajednica u kontekstu lokalnog razvoja.

Oko 90 univerzitetskih profesora, studenata, predstavnika vlasti i predstavnika civilnog društva iz Srbije, Kosova i BiH sudjelovalo je na konferenciji. Konferenciju je moderirao gospodin Bjorn Engesland, Glavni sekretar Norveškog helsinškog komiteta zajedno sa profesoricom Amelom Lukač-Zoranić, Prorektorom za nastavu Internacionalnog univerziteta u Novom Pazaru, akademska koordinatorica projekta, kao i ja ispred Norveškog helsinškog komiteta.

Na kraju konferencije, sudionici su usvojili Sarajevsku deklaraciju o ulozi visokog obrazovanja i civilnog društva u obrazovanju za mir.

Deklaracija predlaže univerzitetima da se bave:

- Naslijeđem prošlosti i vlastitom ulogom u pripremi ratova i određivanju toka rata (gdje je to bio slučaj).

- Prihvaćanjem da budu dio procesa obnove

izaberimo mir zajedno

odnosa i povjerenja u regiji.

- Promicanjem prekogranične saradnje u obrazovanju.
- Određivanjem Obrazovanja za mir i građanske misije kao glavne akademske profesije i poduzimanjem mjera potrebnih za integraciju u naučni rad. Univerzitetski koncept građanske misije artikulira skup vrijednosti i načela izravno utemeljenih na djelatnostima univerziteta, kao i razne aktivnosti zagovaranja univerzitetskih nastavnika i studenata u zajednici, prema obrazovanju društveno odgovornih i aktivnih građana, razvoju civilnog društva i demokratije, te čak i poboljšanju kvalitete života u zajednici.
- Osnovno obrazovanje o vrijednostima kao što su ljudska prava, multikulturno razumijevanje i izgradnja mira, te poticanje društvene jednakosti i kohezije. To bi trebalo biti usmjereno na dekollektivizaciju i ponovno humaniziranje "ostalnih", i to bi trebalo afirmirati vrijednosti "ostalnih".
- Obrazovanje za mir i njegova građanska misija ne bi trebalo biti podređeno tržišnoj orijentiranoj paradigmi visokog obrazovanja.
- Osiguranje obrazovanja i znanja koje depolitizirano, deideologizirano i deetnicizirano, koje promiče kulturu razmišljanja i angažman kako nastavnika tako i studenata na njihovim univerzitetima.
- Rad na uvođenju novih tematskih područja, tematskih modula, te predavanja i jedinica (unutar pojedinih modula) koji poboljšavaju kulturu mira, ljudska prava i interkulturalno razumijevanje, tranzicijsku pravdu i pomirenje. Osnovne nastavne teme ne trebaju samo poslužiti za poboljšanje opšteg znanja sudionika, oni bi također trebali poticati njihovu spremnost da se uključe, pojedinačno ili kolektivno, u obnovu njihovih društava, u izgradnju međusobnog razumijevanja i povjerenja.

Deklaracija poziva na promišljanje o brojnim aspektima:

Pravo na pravdu – Postizanje pravde, koja je temelj ljudskih prava, čini osnovu procesa koji omogućuje društvu da se bavi svojom

"krivom" prošlosti. No, šta je pravda i kakva pravda je "prava"? Pravda presuđena kroz sudove? Retribucija? Restorativna pravda? Izlječujuća pravda? U područjima sukoba pojam "pravo" često dobija različita značenja, a najčešće se povezuje sa različitim ciljevima; tako može dovesti do različitih ideja pravde. Koliko je primjenjiva ideja pravde koja promiče ljudska prava i druge instrumente demokratije u takvim kontekstima?

Pravo na slobodu izražavanja – Umjesto tradicionalnog pristupa koji je usmjeren na pravo distribucije informacija i pristup informacijama, želio bih naglasiti važnost prava na istinu o prošlosti. Šta to znači? Šta je cilj traženja istine, tko je odgovoran za to traženje, priznanje, prihvaćanje ili promoviranje? Da li postoji pravo na sjećanje, kako tvrde žrtve i što to znači? Ko će odlučiti šta će biti dio kolektivnog sjećanja i kojim interesima će to služiti?

Pravo na obrazovanje – Šta pravo znači na područjima sukoba? Neke nevladine organizacije također koriste pojmove pravedno ili ispravno obrazovanje. Šta to znači? Ko definira pravedno ili ispravno obrazovanje? I kako organizirati nastavu istorije u post-konfliktnim i/ili podijeljenim društvima?

Šta međunarodni standardi ljudskih prava kažu o tim pitanjima? Mogu li poslužiti kao valjane smjernice za rješavanje dugotrajnih sukoba u regiji? Šta je veza između obrazovanja za ljudska prava i tranzicijske pravde?

Neke preporuke jasno isplivavaju:

- Identificirati znanje, stavove i vještine univerzitetskih profesora koji su spremni i motivirani za provedbu obrazovanja za mir i građansku misiju visokoškolskih ustanova.
- Iskorijeniti sve oblike diskriminacije u visokom obrazovanju i stvoriti uslove jednakih mogućnosti u obrazovanju, u skladu sa međunarodnim dokumentima.
- Prakticirati humanistički pristup obrazovanju educiranjem odgovornih građana, svjesnih svojih prava i obaveza u društvu u kome žive, koji služi kao alat koji stvara "cjelovite, kompletne osobe", a uključuje društveni i emocionalni rast svih sudionika u proces učenja.
- Ojačati participativnu nastavu gdje

Šta
međunarodni
standardi
ljudskih
prava kažu
o tim pitan-
jima? Mogu
li poslužiti
kao valjane
smjernice za
rješavanje
dugotrajnih
sukoba u regi-
ji? Šta je veza
između ob-
razovanja za
ljudska prava
i tranzicijske
pravde?

mreža za izgradnju mira

Ova mreža ima za cilj uspostaviti studij interkulturalnog razumijevanja i ljudskih prava, povećanje razmjene studenata i nastavnika, te dati priliku organizacijama civilnog društva da doprinesu svojim znanjem.

se učenje oslanja na komunikaciju i sudjelovanje umjesto jednosmjernog prijenosa podataka.

- Saradnja sa civilnim društvom u izgradnji društvenog kapitala na temelju povjerenja, saradnje, umrežavanja, volonterizma i sudjelovanja učenika i njihovih nastavnika u društvenim procesima.
- Uspostaviti i provoditi programe koji povećavaju građanski angažman i društvenu odgovornost.
- Izgraditi institucionalni okvir za podršku studentima, nastavnicima i nevladinom sektoru da potakne, prepozna i vrednuje dobre primjere saradnje između civilnog društva i institucija visokog obrazovanja.
- Izgraditi partnerstva između institucija visokog obrazovanja i nevladinog sektora, kako bi se kroz umrežavanje doprinijelo razvoju pojedinaca, grupa i zajednica, na temelju razmjene znanja i iskustava.

- Uspostaviti saradnju sa srednjim i osnovnim školama, kako bi se iskoristile kompetencije koje postoje u ovom području, te osigurati njihovu primjenu u obrazovanju na lokalnom nivou.

Naši budući planovi

Kao rezultat projekta je stvorena neformalna mreža univerziteta u različitim zemljama. Ova mreža ima za cilj uspostaviti studij interkulturalnog razumijevanja i ljudskih prava, povećanje razmjene studenata i nastavnika, te dati priliku organizacijama civilnog društva da doprinesu svojim znanjem.

No, ta saradnja je i dalje krhka i mora biti formalizirana i ojačana. Sarajevska deklaracija će poslužiti kao vrijedan radni okvir za mreže i njene aktivnosti. ■

Reference

http://nhc.no/no/nyheter/The+role+of+universitites+in+peacebuilding.b7C_wljW09.ips

Balkan Insight. Bosnia Needs the Right Strategy for Change

<http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnia-needs-the-right-strategy-for-change>

Balkan Insight. School for Scandal: Corruption Downgrades Balkan Education

<http://www.balkaninsight.com/en/article/school-for-scandal-corruption-downgrades-balkan-education>

Balkan Insight. School Dispute Revives Bitter Memories in Eastern Bosnia

<http://www.balkaninsight.com/en/article/school-dispute-revives-bitter-memories-in-eastern-bosnia>

Balkan Insight. Bosnia Serbs to Scrap Deal on National Subjects

<http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnia-serb-entity-announced-abolishing-agreement-on-national-subjects>

Friedrich Ebert Stiftung. Mladi i mirovni rad u BiH

<http://library.fes.de/pdf-files/bueros/sarajevo/10458.pdf>

Damir Masic: Education system in BiH destroyed

<http://www.oslobodjenje.ba/daily-news/damir-masic-education-system-in-bih-destroye>

Izvor teksta: <http://www.theewc.org/statement/the.role.of.universities.in.peacebuilding/>

Volonteri BiH (ISTRAŽIVANJE)

Radeći u Bosni i Hercegovini od februara 2014. godine kao UN volonterke, tražile smo način kako da podržimo volontere/ke u cijeloj zemlji. Došle smo na ideju kratkog istraživanja na koje se mogu prijaviti volonteri/ke i koji/e bi imali/e direktnu korist: napravivemo grafički prikaz mreže mladih volontera/ki na području pomirenja i izgradnje mira u BiH. To će biti konkretan alat za volontere/ke kako bi oni/e znali/e gdje su u mreži, kako bi saznali/e o drugim naporima širom zemlje, te pronašli/e mogućnosti za saradnju.

Prijava za učešće na našem istraživanju otvorena. Više informacija možete pronaći na našoj Facebook grupi "Mladi Volonteri BiH (ISTRAŽIVANJE)" (<https://www.facebook.com/groups/1001594023189946/>) ■

Zelena Ljeto: Kako ste svi ostali povezani?
Zelena Ljeto je projekat koji se fokusira na podršku mladima u procesu pomirenja i izgradnje mira u BiH. Projekat je organizovan u saradnji sa UN i drugim partnerima. Cilj projekta je pomoći mladima da se uključe u proces pomirenja i izgradnje mira u BiH. Projekat je organizovan u saradnji sa UN i drugim partnerima. Cilj projekta je pomoći mladima da se uključe u proces pomirenja i izgradnje mira u BiH.

Da li volonteri u oblasti pomirenja u BiH?
Volonteri u oblasti pomirenja u BiH su ljudi koji su se prijavili na ovaj projekat. Oni su ljudi koji su se prijavili na ovaj projekat. Oni su ljudi koji su se prijavili na ovaj projekat. Oni su ljudi koji su se prijavili na ovaj projekat.

Kako?
Za volontere, možete se prijaviti na ovaj projekat. Ako imate pitanja, možete se obratiti na ovaj broj. Kontaktirajte nas putem društvenih mreža, ili putem telefona. Kontaktirajte nas putem društvenih mreža, ili putem telefona.

"Mladi imaju rješenja za nezastupljen, zločin i nesigurnost. Informacije koje im je dala šira mreža omogućila im je rješenje. Život može biti."

Piktochart

Sophie i Vendi

mreža za izgradnju mira

INTERVJU:

**Dragan
Bursać,**
novinar i kolumnista
portala buka.com,
dobitnik novinar-
ske nagrade „Srđan
Aleksić“ za 2014.
godinu

Nastavak sa stranice
4.

Rekli ste da bi bilo ljudski i najnormalnije da ste nagradu primili u ulici ili na trgu Srđana Aleksića. Koliko ste spremni da istrajete na toj inicijativi?

Ja sam spreman da uradim sve koliko mogu i šta mogu! Od onih pravnih regula, do ne znam čega još. Ali ima tu jedna zanimljiva stvar koju sam kasnije saznao. Prije nekih 14 ili 15 mjeseci, što

je zanimljivo, klub odbornika SNSD u skupštini Grada Banjaluka, je pokrenuo inicijativu u skupštini da jedna ulica dobije ime po Srđanu Aleksiću. Bilo bi dobro podsjetiti odbornike da istraju na toj inicijativi. Nepotrebno je praviti 70, dovoljno je jedna jaka inicijativa. Ja ću ih podsjetiti na tu inicijativu, ako su zaboravili! ■

Na konkurs za dodjelu novinarske nagrade za kontinuirano i profesionalno izvještavanje o marginalizovanim grupama za 2014. godinu stiglo je 9 prijedloga, a odlukom četveročlanog žirija, nagrada je pripala novinaru i kolumnisti portala buka Draganu Bursaću.

Žiri je u obrazloženju naveo da Bursać svojim tekstovima "ispoljava značajnu novinarsku i građansku hrabrost, suprotstavljajući se relativiziranju zločina i stajući na stranu žrtve, ne odstupajući od načela dobrog novinarstva, kao ni od svog etičkog opredjeljenja da gradi bolje i humanije društvo u kojem ćemo svi bolje živjeti".

Bursaća je za nagradu predložio Centar za mlade Kvart iz Prijedora navodeći da je Bursaćevo pisanje „konstantna kritika negativnih pojava u društvu, bez obzira da li se radi o civilnim žrtvama rata, iskorištavanju maloljetnika/ica ili nekim drugim društveno pogubnim pojavama“, izdvajajući posebno tekst objavljen na portalu buka.com pod nazivom „Koliko košta smrt 6 sinova Have Tatarević“:

<http://www.6yka.com/novost/62045/dragan-bursac-koliko-kosta-smrt-6-sinova-have-tatarevic>

Tekst problematizuje oduzimanje prava na novčanu nadoknadu kao civilne žrtve rata Havi Tatarević, ženi koja je izgubila 6 sinova i muža u proteklom ratu čija tijela su pronađena u masovnoj grobnici Tomašica.

“Suočavanje s istinom nije samo suočavanje s velikim ratnim zločinima i genocidom. Suočavanje s istinom je i propitivanje gdje ste vi bili i šta ste radili tokom rata, gdje su bili vaši roditelji i šta su radili. To je i pitanje da li ste mogli uraditi išta bolje i i ako niste, možete li uraditi išta bolje sada“, izjavio je Dragan Bursać povodom dodjele novinarske nagrade “Srđan Aleksić” 22. septembra 2014. godine u Banjaluci.

info@mreza-mira.net

www.mreza-mira.net

www.facebook.com/mzim.bh

<https://twitter.com/Mrezamira>